

ILO

KIRJANDUS-KUNST-TEADUS

B 2198

Voltaire ja J. J. Rousseau

Riikraamatukogu illoant

EESTI PANK

Telegrammi aadress: EESTIPANK.

Põhikapitaal Mk. 250.000.000.—

Pank toimetab kõike pangaoperatsioone kodu- ja väljamaal: võtab raha hoiule, annab laenu, diskonteerib vekslid, ostab ja müüb välisvaluutat ja väärtmetalle, annab välja maksutähti, võtab oma peale raha edasisaatmise ja dokumentide inkasso jne.

Korrespondendid kõik suuremad väljamaa pangad.

Operatsioonid Venemaaga Gosbank'a kaudu.

Balti Puuvilla Ketramise ja Kudumise Aktsia Selts Tallinnas.

Vabrik: Kopli tän. 21. — — — Valitsus: V. Karja tän. 8.

Asutat. 1898. a.

Telegr. aadr.: Cotton.

Kõnetraat:

Valitsus 24-28:

Dabrik 1-48:

Ladud: Tallinnas S. Karja t. 13., Riias Grehzineeku eela 12 ja Kovnos.

Tööliste arv	2000	Aasta saaduste valmistus:
Ketruse värtmaid	70.000	Riie umbes 100.000 puuda
Kangru telgesi	2000	Lõng 10.000 „
Oma pleekimise, värvimise ja appreteerimise jaoskonnad.		Sukalõng 4000 „
		Datt 1500 „
		Õmblusniit 30.000 grossi

Valmistakse:

Puuvilla riid igat seltsi pleekimata, pleegitud ja värvitud; lõnga, sukalõnga ja õmblusniiti, pleekimata ja värvitud; vatti.

Suur ladu

Kirjutusmaterjaalid ja kantselei tarbeasjad

Philip Schaefer

Tallinn, Harju tän. 21. Kõnetr. 12-12.

Ainumük Eestis:

„Undervood“ kirjutusmasinaid.

„Dalton“

„Lipsia“

„Hannovera“

arvemasinaid.

„Merivaara“ Soome tulekindlad rahakapid.

„Monax“ paljundamise aparaadid.

Ühistegeliste asutuste keskpank
Eesti Rahvapank

Tallinnas, S. Karja tän. 19,
kõnetraat: 2-02 ja 28-28. omas majas.

Toimetab kõiki
panga operat-
sioone. Korres-
pondendid kõi-
kides kodumaa
nurkades.

Juhatus.

Elektri jõul töötav

Makaroni ja nuudli tehase
„Minerva“

Telliskivi tän. nr. 5.

Kõnetr. nr. 15-88 ja 4-05.

Soovitab oma saadusi tuntud
headuses, põistlemata odavate
hindadega. Juhatus.

A. TÕNISSON & K^o
TALLINN

Rüütli tän. 28/30 Kõnetel. 4-60 ja 11-83

*Keskhiite
ventilatsioon, vesivarustus, kanalisatsioon
puurkaevud, pumpade sisseseaded, j.n.e.
Suurem ladu meie tööstusala
tarvilike materjale.*

Suur poliitiline, majandusline ja kirjandusline ajaleht

„KAJA“

Ilmub Tallinnas iga päev.

„Kaja“ poolchoidjate arv kasvab alatasa ja tema lugejate pere suureneb järjest. See tõendab kõige paremini et „Kaja“ siht on õieti valitud.

„Kajal“ on vilunud ajakirjanikud. „Kaja“ toimetuses töötavad vilunud ajakirjanikud ja eriteadlased igalt alalt. Tema õitavad sõna Eesti silmapaistvamad poliitikategelased, valgustades põhjalikult Eesti riiklises elus üleskerkivaid küsimusi.

Lafaldane kirjasaatjate võrk nii sise- kui ka väljamaal õimaldab „Kajale“ huviava ja mitmekülgse sisu, mis asjalik ning tõele rajatud.

„Kaja“ ei tee kõmu, kuna tema veerud ülespuhutud kõmulistele kirjutustele sulatud on.

„Kaja“ kuulutustel on erilisel head tagajärjed, sest „Kaja“ loevad kõik Eesti põllumehed, tööstuse ja äriingonnad, mispärast „Kaja“ kuulutamise ennast mitmevõrra ära tasub.

„Kaja“ hinnata kaasanded:

1) „Kaja“ lähtraamat, 2) „Kaja“ seinakalender, 3) vähemalt pooleaasta tellijatele põllutööajakiri „Põllumees“.

Kaja tellimishind:

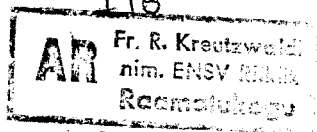
1 kuu postiga	— 120 marka	postita	— 105 marka
2 „	240 „	„	210 „
3 „	300 „	„	255 „
6 „	550 „	„	460 „
12 „	1000 „	„	820 „

Tellimisi toimetavad kõik postikontorid.

Adress: Tallinn, Pikk uul. 40, postkast 28.

Kirjastus-osaühisus „Kaja“.

A. 924B
T. 10

23512

A.-S. Röpina Paberivabrik,

kui **ainukene** kaltsupaberi vabrik Eestis, valmistab
kõrges headuses:

**Filtri, kuivatuspaberit, kirjutus- ja raamatupabe-
rit, suitsu- ja laua kartongi, kaltsu—katuse ja seinä-
pappi ja kõiksugu paremaid paberisi.**

Tellimisi täidetakse ruttu ja korralikult.

**Tallinna Osakond : Peakontor : Pärnus
Maakri t. 4. : Tartu, Põik t. 6. : Ladu.**

Soome auru- ja mootor-viljapeksugarnituurid

„SAMPO“

Soome kuulsad patenteeritud, tellitavad labidas-äkked „**Hankmo**“, ja „**Mulistaja**“ vedruäkked, põuarullid, reaskülbimasinad „**Tulos**“, hekslimasinad, käsi-turbapurustajad, kunstväelis-külbimasinad ja mitmesugused muud põllutööriistad ja masinad.

Mitmesugused petrooleumi-, nafta- ja elektrimootorid. Mootortulekahju-
pitsid, paadimootorid. Desiturbiinid, isetöötavad veepumbad „**Vesi-
oinas**“. Jahuveskid ja veskikivid mitmes suuruses jne. jne.

Kõige parematest Soome vabrikutest.

Ainuesitaja Eestis: J. J. PAULSON.

Tallinn, Narva mnt. 52. Telefon 18-11.

Tallinna Linnapank.

Mundi tän. nr. 2.

Kõnetraat: Juhatus 19-30
Ariruum 3-13
Aidad 7-48

**Toimetab kõiki panga operatsioone
sise- ja väljamaal.**

Kaubandus kontor

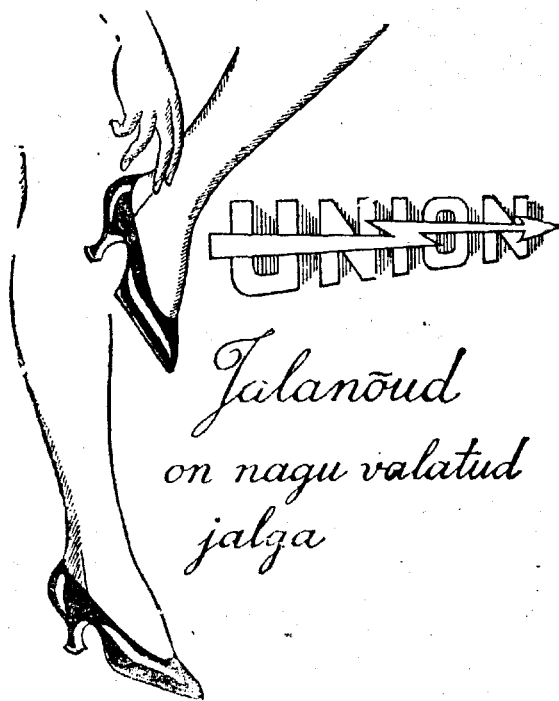
Beckmann ja Ko.

Tallinnas, Kõnetr. 11-65. Pikk tän. 30.

Müüb oma täielikust ladust igasuguseks tarvituseks

aniliin värve

vabriku hindadega, tuntud vabrikutest: **FARBWERKE** end.
MEISTER LUCIUS & BRÜNING Höchst M/ä. ja **KALLE & Ko., A/S.**
Biebrichs Rh/ä. – Sealsamas müüakse
„**DEKA**“, „**BATIK**“ & „**BECO**“ riidele maalimise värve.

*Jalanõud
on nagu valatud
jalga*

Põllumajandusline Keskühisus

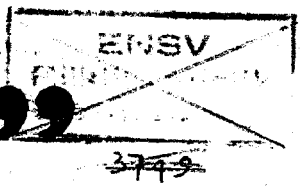
„ESTONIA”

**Ainus ühistegeeline põllu-, karja ja linnukasva-
tuse saaduste väljaveoäri Eestis.**

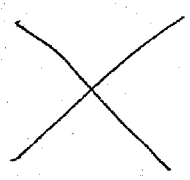
**Ostab: võid, mune, linde, elus-
loome, sigu j.n.e.**

Maksab kõrgemat päevahinda.

~~Publitsiairuvõrk~~

„ILO“

kirjandus-kunst-teadus.

B2198

Sisu: Gaudeamus igitur. *stud. phil.* Ilse Suitsman: Hacitur ad astra *stud. phil.* Ilse Suitsman: Dante Alighieri *stud. phil.* Ilse Suitsman: Jumalate viha. *stud. phil.* A. M-nn'i tõlge: Mnemosina. *stud. phil.* Ilse Suitsman: Friedrich Nietzsche. *stud. jur.* F. Wallaste: Legendid Hiina kunstnikudest. *stud. jur.* E. Martõnov: Kes langevad, on neid tarvis veel tõugata? *stud. phil.* Ilse Suitsman: Sõgistaul. *stud. phil.* Ilse Suitsman: Ennustus Roman Tackelberg: Pühendus. *stud. jur.* F. Wallaste tõlge: Minu mälestussamba avamine.

Halvaa ja kompveki vabrik „ERMIS“

Asutatud 1913 aastal.

Tallinnas, Suur Kompassi tän. 12. Tel. 17-17.

Dalmistab igasugu idamaa maiustusi, nagu: halvaa, rahat-lukum, praetud mandleid, pähklaid suhkrus j.n.e. Igatsorti kompvekke, monpansje ja marmelaadi.

Töö headuse eest on vabrikul mitmed suured hõbe-aurahad.

Aksia Selts

„EESTI = IWA“

Tallinnas, Viru tänav nr. 13. Kõnetraat 16-69.

EKSPORT – IMPORT

Vili ja koloniaalkaubad.

ENGROS.

„A.-S. SILVA”

Juhatus ja peakontor,

Tallinn, Merepuiestee 17, telefonid: 9-29, 13-80, 21-37, 21-38, 21-39.

Kauplus ja ladud, sealsamas, telef. 18-09.

Mehaanilised tisleri töökojad, lauavabrik, metsamaterjaali ladud, sealsamas, telef. 13-20.

Bensini jaam, Narva m. ja Veneturu nurgal.

Lubja vabrik, Samsalus, telef. Tapa nr. 24.

Ommedo lauavabrik, telefon Mustvee nr. 18.

Narva jaoskond ja lauavabrik „FOREST”, (end. Sinorjem) Narva
Ingeri tän. 4, telef. 97.

Tartu jaoskond, Riia tän. nr. 1, telef. 241.

Pärnu jaoskond, Rüütli tän. nr. 13. ja Pärnu end, „Lennuki“ saepeski.

Saku õlletehas

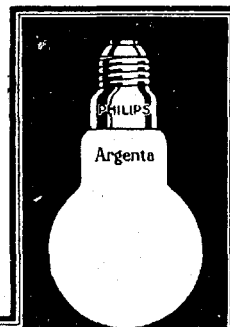
Aksia Selts.

Soovitab oma

õlut ja mõdu

tuntud võistlemata headuses

Saada igalpool!

PHILIPS

**Philips elektri-
lambid on kõige
ökonomilisemad.**

Ainuesitajad Eestis

A. Kapsi & Co.
Tallinnas – Tartus.

Gaudeamus.

Componista incognitus.

Gaudeamus igitur, juvenes dum sumus,
post jucundam juventutem, post molestam
senectutem nos habebit humus, nos habebit humus.

Vita nostra brevis est, brevi finietur, :: venit
mors velociter, rapit nos atrociter, :: nemini parcetur. ::

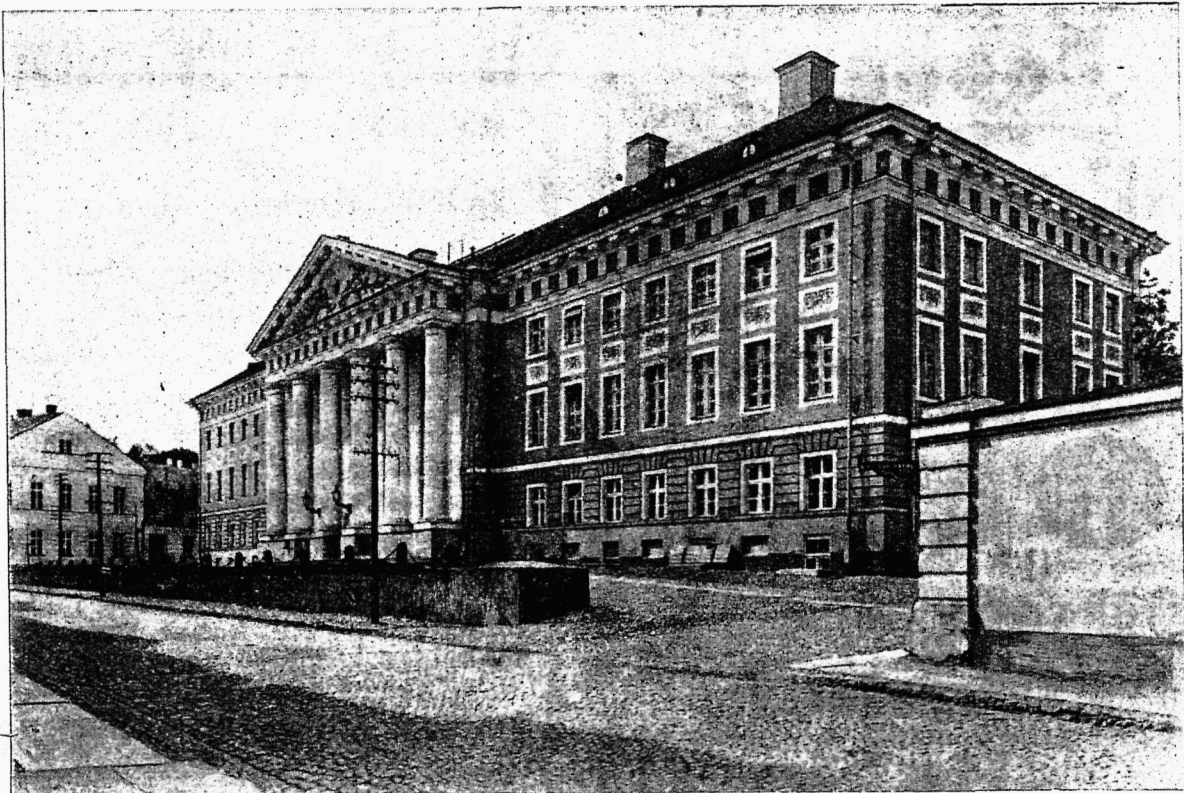
Ubi sunt, qui ante nos in mundo fuere? :: Vadite
ad superos, transite ad inferos, :: ubi jam fuere. ::

Vivat academia, vivant professores, :: vivat membrum
quodlibet, vivant membra quaelibet, :: semper sint in flore. ::

Vivant omnes virgines, faciles, formosae, ::
Vivant et mulieres tenerae, amabiles, :: atque laboriosae. ::

Vivat et respublica, et qui illam regit, :: vivat nostra
civitas, Maecenatum caritas, :: quae nos hic protegit. ::

Pereat tristitia, pereant osores, :: pereat diabolus,
quivis antiburschius :: atque irrisores. ::

Tartu ülikool.

A. E. G.
Eesti-Elektri Selts P. W. Tallinn,
Viru tänav nr. 13-2. Telefon 15-90.

A.E.G. — Berliini tehastest — A.E.G.
ja Tallinna ladust:

Auruturbiinid, transformaatorid, dünamod, elektromootorid, lülitusesiseseaded, juhed, kaablid, voolumõõtjad, amper-voltmeetrid, tolmuimejad „Dampiir“. Telefoniaparaadid, elektrilambid „Osram“, A. E. G.-kirjutusmasinad, kõiksugu elektri tarbenõud, põllumajanduse-, majanduse ja tööstuse otstarbeks.

Hinnakirjad ja eelarved maksuta.

Jõhvi
õllefabrik A.S.

Soovitab oma austatud kaubatarvitajatele

tuntud headuses

ÕLUT

Pilsen

München

Kabinett

H. O. Waldmann
Koloniaal- ja tubakakaupade
ladu

Tallinn, Raekoja plats nr. 16.
Telefon 9-11.

Spetsiaal kaubad:

Kõhvi — kõik tarvitatavad sordid — toores — ja kauaaegse pilumusega asjatundja poolt kõrretatud;

tee — vanema ja suurema Moskva ühisuse „Vassili Perlov ja Pojad“ — kõik sordid;

paberossid ja tubak — kõikide suuremate tehaste saadused — vabriku hindadega.

Peale selle:

suhkur, jahu, riis, kakao, kompekid, shokolaad, kõiksugu maitseained, veini ja likööri ekstraktid ja seebid.

Tarvituse korral palun mind oma tellimistega austada!

En gros.

En detail.

Hacitur ad astra.

Stud. phil. Ilse Suutsman.

Ärka üles mu hing, astu pimeduse ja kurbuse ilma. Näita inimsoole teed valguse poole.

Viirastusena uttu kaovad päevad – üks varem, teine hiljem peadpöörivas kõrguses alla. Nagu figu, ronib aeg, kuhu põimitud kuud, päevad – maetud õnn, valu, mured ja väevad; kosmoses ümbritsevasse eetrisse kaovad, mineviku ajamerde vaovad. Tõusevad ja langevad kultuurid, inimajus valitseb tõus ning mõõn, ja inimkonna vaimline looming haihtub kord jõuetult languse viljatul rannal.

Võõraks on jäänud meie aja inimesele vanade varemete all asuv mineviku muinasjutt, mis sahi-seb põliste tammede lehestikus helgel kuuvalgel, kus võimsalt kohisesid isaisade laulud ning tõusis taeva poole leegitsev ohvrituli.

Võõraks on jäänud meie aja inimpõlvele ürglooduse vaikselt kõnelev jutt maailma rajamisest... kuna kaugel üleval kahvatavad tähed, needsamad tähed, mis siis juba loitsid alla meie väetisse maailma, kui uhke Babilon ehitas omi püramiide ning sfinkssambad templivärvail päid pilvisse sirutasid.

Inimsoo elu voolab jõena ajaloo kallastes. Kiirelt liigub süstpool elu kangaspuil, kududes tuhandeid aastasadu. Koetakse inimkonna vaimline kangas hõiskel ja joovastuses nõiutud lõngade särast. Põimitakse lõngu päevade pikkuselt, lõngu, mille värves heitlevad leina ja kurbuse varjud, looklevad loiid, hoolimatud karjuvad viirud, valminedes elu metsikuks maskeraadiks. Koetakse kangas imekiiresti kummalise ajaratta ümber; kuni valmineb riie, lõpeb lõng süstpoolil. Kustuvad, pleegivad kuldlõngad, tumeneb kangas...

Sirutab aeg igavikust oma teraskülma käe, lõikab valminud riide elupoomilt, riisub koolja käsi paljaks telispuud – ja haihtub inimkonna vaimline kangas, kui surma rüüd aegade igavikku...

Inimkond, kaunim, kes sa miljonid aastasadu kannatanud oled, heida enesest ära jõledad orgiad, vabasta oma hing kõike hävitavast väiklusest, ja ela elu, mis elamisvääriline!

Inimkond – elu suurim sümbol – – – murra teid läbi sügavate elu õõde, püüa sädeleva valguse poole!... Oled kannatanud ürgajast saadik, mil su esivanemad, otsides koobastesse varju, võitlesid oma olemasolu eest. Oled kannatanud

ajul, mil haihtusid kultuurid revolutsioone mõllavas keerus, mil hukkusid ja langesid rahvad võitlevate lohedena purpurses veripulmas.

Kui oled võidelnud, siis võitle, võida, kannata – ... kuni kumab valgus pimediku orus! Kanna hinge põhjas ideed: – saada üliinimeseks, see kaunim loodussäädis.

– – – Võitlevad pimedus ja valgus, rajades kannatusteid. Iga suur idee sünnib valudes. Mida suurim on kannatus, seda suurim on reaktsioon, mis kõrgemale arenemistasmele viib – lähemale üliinimkonnale.

Tõusku te hingevalu äärmuseni, lein, mured saagu teile osaks – – – ja te saate kauniks, te hinged musikaalseteks! Ärge jumaldage egoismi, mis rajatud kõikehävitava materialismi alusel! Andke enesest kõik, mis teil on, ärge hoidke peitus oma hinges parimaid mõtteid! Ühiselt kujuge kangast elu süstpoolil, mille lõngad nõretavad pisaraist – põimitud armastuse koega – valge purpursel foonil!

Väledalt ajage ringi tallaspuid hommikust õhtuni – läbi õõde ja aegade, et valmineks riie – inimkonna vaimline kangas – kui rukkipõld sügisel, kõikudes tuules täis tuumakaid viljapäid!

Veel enne, kui loote oma elu viimase lõnga... valvake, et saabuks rüüd hiilgav!

Saage kauniks, suuremeelseks, püüdke elu täiuse poole! Puistake elavaid süsa ääsidele, et õõguksid sõed, kuni aegade jooksul tõuseb leek mis murrab, hävitab, pihuks purustab inimkonna idioofilist maski – – – mil luuakse üliinimkonna ainuvalitsus maakerale. – – –

Inimkond, püüa üles tähtede poole! Ära hukku tooruste, väikluse kuristikku!... Tõuse, tõuse üles valguse poole! Ära vao madalamale kui oled – ent jõle on uppuda porri!...

Päikese särana kumagu inimkonna vaimline looming, aegade igavik punugu talle loorberpärjal – – – tõusku tuleviku inimene üliinimeseks! – – –

Kujuge vaimline kangas aegade kultuurisel pinnal, et kannaks inimkonna vaimline looming tuleviku põlveile mahlakat vilja!

.....

Dante Alighieri.

Stud. phil. Hse Suifman.

Vita brevis, ars longa est.

Kaugel kodumaalt, mida Dante nii üliväga austas, pidi kuulus Itaalia luuletaja oma elupäevad lõpetama. Tulesurmaga ähvardatud, viha ja vaenu all pidi Dante Alighieri oma palavalt armastatud kodumaalt lahkuma ja võõrast armust elama. Surm tuli geeniuusele.

Võõrad käed matid Dante võõraste mulda, võõrad pisarad langesid ta kalmule, võõrad südamed said liigutatud ning lahke Ravenna valitseja kulul peeti geeniuusele tore matus. Varstigi leinas terve Itaalia ja kahjates oma eksitust, kuid – oli hilja . . .

Aastal 1390 tegid florentiinlased asjata katseid oma kõige kuulsamat kodanikku kodumaale matta, et unustamata hauda monumentaalselt kaunistada, mis oleks igavene, põline. . . kuid Ravenna valitseja ei andnud välja neist hindamata varandust.

Kodumaalt aetud, kui vilets põgeneja, lõi Dante oma ilmakuulsa „La Divina Commedia“. Piibel väljaarvatud, on vaevalt mingit raamatut veel nii sagedasti trükitud ja seletatud kui „La Divina Commedia“. Ta tõlge on täielikult 25 keeles ilmunud. Ka eestikeeles on meil „Inferno“ (Põrgu) I laul ilusas Grünthali tõlkes.

1800.–1899. aastani on ühe Ameerika bibliograafi järele mitte vähem kui 440 väljaannet jumalikust luuletusest trükitud.

Palju on Dante üle kirjutatud, aga ustavaid teateid tema ja ta elu üle teame vähe. Ent oli ta ju omal eluajal vaene, koduta emigrant, kõigist põlatud, ei mitte üksi poliitiline süüdlane vaid ka kuriteos. Dante oli vaene, elas viletsat elu, kuid ta's oli uhkust, ning oma vaesuse peale vaatamata ei alandanud ta ennast kunagi, mille pärast nii mõnigi temast kritiseeritud sai, sest elades keset kibedust, maitstes saatuse mürgist karikat, ei olnud ta mitte väga lahke, millepärast geniaalne luuletaja paljudest põlatud oli.

Oma eluajal oli Dante kui vähetuntud kirjanik, kuid kuulus luuletaja surm tegi inimeste silmad lahti; nad tundsid, kelle nad olid kaota-

nud. Huvitus kasvas nüüd Dante Alighieri vastu ja legend täitis eluloo vahet.

Dante elulooga on tutvustanud meid suuremalt jaolt ta teosed ja kuulus Giotto tööks arvatud portree. Armastusega ja huvitusega on sõber sõpra kujutanud, ning arvatavasti seisame meie Dante kõige õigemal pildil ees. Loorber ei kaunistata mitte kuulus luuletaja pead. Ta'le pakuti pärg, aga ta ei võtnud vastu.

Oma kodumaalt, oma rahva käest lootis ta pärga saada. Ei kõnele ta nagu rõõmuga õnnest. Ei! Kurjust, otsatu valu peegeldub geeniuuse näojoontest. Pehmus, õrnus, suuremeelsus, lapsearmastus on ta põhivorm, kuid seda katab kare mask.

Silmad on tal jumalikult vihas kortsus ja ta pilge on nagu küsiks ta täis imestust ja põlgust: „Miks elatakse maapeal nõnda?“ Ta näos peegeldub uhke, lootusetu, kangekaelselt vaikiv valu. Huul täis tarretanud valujooni, varjab geniaalne luuletaja oma hinge labürinti, varjab seda, mis nii valusalt ta südamant närib, ent ta selleks uhke, kangekaelselt

uhke, et avaldada oma valu.

See on noor Dante, „Vita nuova“ (uue elu) luuletaja. Nõnda näeb nooruses see välja, kelle vaade tungis läbi põrgu pimeduse ja igaviku valguse. Dantel on näojooned, mis liiga uhked ja liiga peenetundelised, et iialgi õnnelik olla. Ja! Maapealset õnne Dante ei tunnud, aga taeva rõõmu on ta maapeal maitsetanud. Selle tundmuse jätab ta igatühele, kes tema töid on lugenud.

Sääl laulab luuletaja, kuis kohtab ta igaviku loorberhütes Homerust, Horatiust ja Virgiliust, kõnnib Sokratesega mõõda lõpmatuid igaviku teid ja nende atomid ühinevad jumalusega.

Süütalt Florenzist väljaheidetud, ei olnud Dantel piinarikas vanaduses muidugi enam neid õrnu, värskeid näojooni Fresko pildist roosiõiega Bargello kabelis. Teist Dante Alighieri portreed tunneme meie: sisselangenud palged, lai otsaesine, pikk lõug, kullinina ja sügavad, hirmsad

Dante Alighieri.

silmad, täis kibedat häda, valu, rasket muret, püha viha ja sügavat äraarvamata mõtet; ning see rinnakuju Neapoli muuseumis on tõde. Need näojooned on tõesti Dante „Jumalikust komeediast“. Boccaccio, kes Dantet lapsepõlves näinud võis olla, jutustab nii mõndagi huvitavat oma suure kaaskodaniku üle.

Ta kirjeldab Dantet järgmiselt: see meie poeet oli keskmise kasvuga, näokarv pruunikas, juuksed ja habe tihedad, mustad ning käharad. Alati väljendus Dante näos melankoolia, ning ta oli mõttes. Sõõgis ja joogis ei olnud ta nõudlik, sest ta ütles: „Inimene ei ela mitte selleks, et süüa, vaid sõõb, et elada“. Ka oli Dante suur muusika ning kunsti harrastaja. Tööl unustas ta sageli aja ja koha, kus töötas, ent ta ei pannud kunagi rõhku ümbruse peale.

Dante lapsepõlvest teame meie vähe. Ta sündis aastal 1265. mai või juunikuus. Oma elulooga tutvustab ta meid peaaegu oma teostes. Väga jõukad vanemad luuletajal ei olnud. Dante kaotas oma isa ja ema Bella varatselt. Kuidas ta oma hariduse on saanud, on ka teadmata. Poeet jutustab oma autobiograafias, et ta kunsti sõnu riimidesse ise on õppinud panema ning et teda muusika, joonistamine ja teadus väga on huvitanud ja juba noorena Greeka parimaid luuletöid lugenud. Kuid see ei vasta tõele. Greekakeelt ta kahtlemata ei mõistnud, sest kui luuletajal kokkupuutumist tuli greeklastega kõneles ta eest Virgilius.

Dante isamaa oli klassika vanaaja üle võtnud. Itaalia rahval oli kuulus minevik, teistel rahvastel seda ei olnud ja nad pidid kultuurilise elu ehitust eest otsast algama. Ka uue aja ideed ja asutused tekkisid Dante isamaal enne kui mujal. Geograafiline seisukoht, mille läbi Itaalia igalt poolt lahti oli, ning paavsti alaline asukoht, (vatikan Roomas) kus kõik ristiusu rahvad kokkukõneldid, kõik see sünnitas siin suurepärase rahva kultuuri elementide segu, mille läbi noore luuletaja vaimuelu igakülgseks arenes. Dante teadusehimu oli väga suur. Võib olla, et kihutas teda selleks auahnus ja kuulsus, kuid tema töid lugedes selgub, et luuletaja vägev kõigepoolne huvi on selle hiiglavea peapõhjus. Kas Dante Bologna ülikoolis õigusteadust õppis, on teadmata, sest tema kaebuses „Pidusõõgis“, et tal võimalik ei olnud õndsate laualt inglite leibu süüa, nähakse eifavat vastust. Kuid kas aga on nii suur teadmine iseõppimise teel võimalik? Armastus oli see, mis Dantele nii hiigla talendi luuletamiseks andis. 9 aastat vana nägi luuletaja 8 aastast punases riides Beatrice't ning esimene armastus võttis teda oma võimu alla, mis kasvas aastatega. Kuidas see armastus temale uue elu on annud, kirjeldab geenius oma „Vita nuova"s (uus elu). Noor Dante väriseb. Ta süda tuksub õnnest tütarlapse peale vaadates. Ta otsib üksildust, hing täis taevalist rõõmu ja surma kurbust. Püha armastus kasvab, kasvab ilusa madonna surmaga a. 1290. See oli armastus, mis maa peal sündinud ja taeva viib, armastus,

millest meie aeg vaevalt veel aru saab, sest „tempora mutantur et nos mutamur in illis“. See oli Dante suuruse idee. Ja kuulus luuletaja laulab oma õndsast Beatrice'st, nagu veel iialgi naisest pole lauldud („qui est per omnia secula benedictus“). Valus oli Dantele Beatrice surm, aga nooruse haavad kasvavad ruttu kinni. Jumalik laulik leiab troosti oma „Donna Gentile“ armastuses. Arvatavasti oli see Gemma Donati, kelle ta mõni aasta pärast seda naiseks võttis.

Donati perekond oli üks esimestest Florenzis. Arvatakse, et Dante selles abielus mitte õnne ei leidnud. Gemma elas lastega Florenzis, kus Donatid tal'e abi andsid, kuna mees kaugel viibis. Oli vaesel, koduta emigrandil juba üksinda raske elada, veel vähem perekonda toita.

Sel ajal oli Itaalias poliitiline elu käärimas. Florenzis kääris kahesugune rahva klass. Ühed olid valged, kes ghibelliinide parteile enam-vähem liginesid, s. o. keisri pooldajad; teine oli mustade (guelfid) partei, s. o. paavsti au teotajad ja keisri vastased. Dante oli valgete poolt. Ta oli paavst Bonifatsiuse VIII auahnete plaanide vastane, mis Bonifatsiusel Florenzi kohta oli.

Kui Karl Valois Bonifatsiusest aastal 1301. Florenzist saadeti, et mustadele valgete hävitamiseks abi anda, oli ka Dante üks nendest, kes võitjate vaenlaste viha alla langes. 1202. a. esimestel päevadel läks valitsus valgete erakondade käest mustade kätte ja Florentiinlased otsustasid Alighieri'd kohtu kätte anda, teda süüdistades mustade käest alikäemaksu vastuvõtmises, kaheks aastaks kodumaalt välja heita ja suurt rahatrahvi nõuda. Ta maja lõhuti ära, varandus konfiskeeriti. Sama aasta märtsikuul uuendati kohtu otsus ja Dante mõisteti eluks ajaks kodumaa piiridest välja, ähvardades tulesurmaga, kui ta ei lähe.

Algas vilets emigrandi elu. Asjata rändab ta mööda Itaaliat, meelega saatuse haavu näidates.

Raske ja alandav oli see elu Dantele. Ikka ärrituses ei olnud ta mitte alati ettevaatlik oma sõnadega. Kui teadusemees, tundis Dante praktilist elu vähe. Küll peab ta ennast ilmakodanikuks, kuid kogu ihu ja hingega jäi ta Florenzi kodanikuks. Alighieri on Rooma poliitikat oma ihu küljes tundma õppinud. Isamaa kurb poliitiline seis, Prantsusmaa auahnus, see kõik on teda ghibelliiniks teinud. Nagu rahvastel on üks vaimulik juht, nõnda olgu ka riiklik valitsus ühe käes, otsustab Dante.

Aga selle mõtte aeg oli möödas. Ta oli oma huvituse kaotanud.

Kuid . . . luuletaja unenägu saab tõeks. Oktoobrikuus 1310. tuleb Heinrich VII üle Alpide kui välg selgest taevast. Vägevad guelfid on ehmatanud, kuna ghibelliinid rõõmuhöiskel tal'e vastu tõttavad — nendega ühes ka Dante.

Teda juhtis isamaa armastus, et jälle Florenzi kasuks töötada. Täis vaimustust ergutas ta keisrit sõna ja kirjaga.

6. nov. a. 1315. oli Florenz Alighieri ja tema

poegade üle kohut mõistnud ja oma otsuses nad isamaa vastu mässajateks tunnistanud.

Ettepanek kodumaale tagasi pöörduda, tingimusega ennast avalikult kurjategijaks tunnistada ja alondada, täitis luuletajat vihaga. Ilus on luuletaja vastus, mis tunnistab ta vaimu võimu: „Mitte see ei ole tee isamaale tagasi tulla, kui mitte teist teed ei leidu, ei taha ma enam ialgi Florenzi tagasi pöörduda.“

Auga tahtis ta tagasi tulla ja oma ristimiskoha püha laulu eest pärjaga chitud saada.

Viimased aastad elas Dante Ravenna linna valitseja Guido Navello da Polenta juures, oma laste ja sõprade keskel. Siin lõpetas ta ka oma jumaliku laulu. Ka siit kõlab luuletaja kaebus rõhuva väesuse üle. Venetsiasist poliitiliselt reisilt

tagasi tulles, kus ta Ravenna valitseja huvides käis, tõi Dante omale surma kaasa. Küll austati Alighierit pärast surma, aga viha ja vaen ei väinud ja rahutu ei leidnud ka rahu hauas. Ta surnukeha tahtis paavst kardinaal-legaat Beltrando del Pogetto a. 1329. ära põletada igaveseks häbiks ja mälestuse surmamiseks. Florenz uuendas ikka jälle oma kuulsa poja surnukeha nõudmist, aga mungad olid ta ära peitnud. Alles 1865. a. leiti Dante keha peaaegu ime kombel üles, Itaalia suureks pühaks, ta kõige suurema kodaniku auks, ja maeti loorbervanikute all geeniuse põrm varisevasse mullapöue. Tuhanded hüüdsid talle järele mälestussõnu, tuhanded käed pildusid lilli ta hauakünkale ning mälestab igaveses leinas Itaalia oma kuulsat poega. Mälestus püham Dante Alighier'ile!

Jumalate viha.

Stud. phil. Ilse Suitsman.

Inimene, Sa oled alatu, kas kuuled! Mõistan Sind hukka jumalate nimel! Tõukan Sind sügavasse kuristikku, ahelad neen Su kättesse ja jalgeisse! Sa ei saa näha ainustki päikese kiirt! Oled selleks liig alatu, et päike Sind kuldaks, liig toores ja väiklane, et jumalad sind armastaks! Mõistan Sind hukka jumalate nimel, kas kuuled, Sa alatu orgiate teener!

Sa nägid lille, mis vast puhkenud õilmest; halastamatult kiskusid ta'lt lehed ning piirasid ta ümbrust ohakkrooni rägastikuga. Hävines, närbus kaunis metsalill . . . kahvatas puna ta õilmeil, nagu kaob koidupuna järve pinnal hommikul, kui päikese kefas end tüürinud lõuna.

Lill nuttis, kaebas, palus, ohkas: „Halasta!“

Lill murdus, närbus, kolletas ja hüüdis: „Jumalad mind viige ära siit!“ Ent Inimene ei mõistnud lillekeelt. Nagu rõõvel oma saagi juures toimib, varitses Inimene lille, kuni viimaks ta lõpulikult murdis ja sügavasse tänavporri paiskas. Veel viimses valus kaebas lill: „Jumalad päästke mind!“ Leinates peitis end päikene pilveloori, kahvatasid tähed täis viha ja valu, nähes Inimese jõledat tegu – läksid kaebasid universumi ainuvalitsejale.

Õõ oli . . . lamas lill poris. Saabus hommik.

Kumas koidutäht helkjalt, kui briljant hallikal foonil. Päike tõusis unesta, punus redeli vikerkaar kiirtest – punus kuni ulatas ots maa-peale. Redelit mõõda sammub jumalate käskjal igaviku loorberhiiest alla elukuristikku poole. Tõstis üles porri visatud metslille ning kandis hingede mäele, jumalate jalgeile . . .

Helises ajaratta kell ning igaviku loorberhiied vestsid juttu solakohinal, kuni uuesti tärkas närbunud lill, kasvis imeilusaks, veripunaseks . . . oli uhkuseks paradiisi aias, auks suurile jumalaile, hukatuseks inimkonnale.

Ja Jumalate viha oli kustumatu: rahet, värku ja piksenoole tuiskas taeva laotuses, lõhkesid kaljud, avanesid merikoopad – põgenes Inimene jumalate viha eest.

Kuid kuhu? . . . Ta oli ju hävitanud, purustanud jumalate ausümbooli. Ei suutnud Inimene tasuda millegiga oma jõledat tegu, kui vaid ainult verihinnaga lunastas oma süü . . . lõõmas veri ta südame haavust, kuni kasvis vere sees lill punane, tulilill, mis sõi ära jumalate ohvritule.

See lunastas Inimese süü.

Mnemosina.

Voltaire. Tõlkinud stud. phil. A. M-nn

Voltaire.

Voltaire sündis Parisis 1694a. Õppis jesuiitide juures, kelledelt omas teravmeele. Juba 17 aastasel kirjutas Voltaire „Oedipe“, kus ta sapistes epigrammides seltskonna pahesid halastamata paljastab. Voltaire astus energiliselt ka katooliku kiriku vastu välja omis tõis. Istus Bastilias vangis, mis veelgi kaasa aitas Voltaire populaarsusele. Vangis kogus Voltaire enda hinge veel enam sappi despotismi vastu. Tema teine töö „La chambre de la justice“ (Kohtu palaaf) on täis piitsutamist kõrgema seltskonna pahede vastu. Voltaire elas pagus Inglismaal 1726.–1729. aastani, kus varjas end Prantsuse seaduste ja mõisnikkude viha eest. Inglismaal ilmus trükist tema poeem „Henriada“ mis Heinrich IV auks loodud. Sellest suuremata tõöst pani Voltaire oma kapitalile aluse, mis suurenes edaspidiste teoste kirjastamisega. Voltaire ei olnud aga kidsi oma kapitaalile suhtes, heldelt jagas ta häästegevaks otstarbeks oma varandusest igale ühele. Isegi tema vaenlased pidid tunnustama tema suurt inimescarmastust. Era- ja seltskonnaelus astus Voltaire alati õiguse ja tõe eest välja, kaistes rõhuluid ja kurnatuid. Üldse oli Voltaire tuntud kui suuremeelne avitaja. Tema Inglismaal viibimise vili oli ta kirjad inglasele: „Letter sur les Anglais“, mis tutvustasid prantslasi inglise mõtteaadusega ja kirjandusega. Tema tõist on veel „Karl XII ajalugu“, „Ludvig XIV ajajärk“ ja palju teisi ajaloolisi kui ka mõtteaaduslisi tõid.

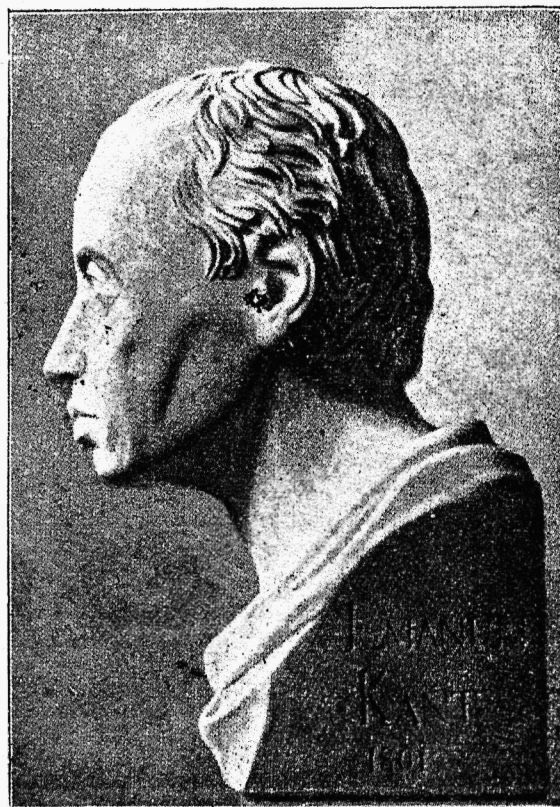
Allpool tõlge Voltaire tõist.

Terve mõtleja inimkond, see on kõige enam üks sajatuhandelik osa maakera inimesist, uskus kaua et meis tekkivad mõtted ainult viie meele abil ja mälu olla ainukene abinõu, mille varal kahte mõtet võime ühendada. Sellepärast armus ka Jupiter mälu jumalanna Mnemosinasse kohe kui teda nägi. Sellest ühendusest sündisid üheksa õde – muusat, kes olid kunsti jumalannad. See dogmat, mis kõige meie teaduse aluseks, võeti kõikidest vastu. Isegi Sorbonna (nii kutsuti ülikooli) tunnistas selle õigeks, sellepeale vaatamata, et see oli tõde. Mõne aja pärast ilmus keegi pooleldi matemaatik, pooleldi phantasist ja püüdis mõtleja inimkonna vähemale osale tõendada: „Siinemaale olete eksinud, teie meeled ei ole teie teenistuses, teie arusaamised olid juba enne kui ükski teie meeltest, teil olid juba kõik teadmised kohe kui sündisite ilma. Teie teadsite kõik, iialgi mitte midagi tundes, kõik teie arusaamised sündisid teiega ühes, ilma et teil mälu millegiks tarvis läheks. Sorbonna mõistis selle väite hukka ei mitte sellepärast, et see oli absurd, vaid lihtsalt sellepärast, et see oli uus. Ent viimaks kui inglane Lock tõendas, et viis meelt on tarvilikud, et mälu abil hoiaime peas kõike, mis saavutame viie meele abil, muutis Sorbonna oma arvamist ja ühines phantasistiga. Siitmaalt käskis Sorbonna inimkonnale uskuda päritud mõistusse, kuid mitte uskuda viit meelt ja mälu. Kuid inimkond ei kuulanud Sorbonnat ja naeris teda välja. Sorbonna läks isegi nii ägedaks, et tahtis ühte filosoofi ärapõletada selle eest, et see julges tõendada nagu ei oleks täielikku arusaamist juustust sellel, kes pole kunagi juustu näinud ega maitsenud. See võrukael julges isegi tõendada, et niihästi mehed kui naised poleks võinud kunagi väljaõmmelda, kui neil selleks sõrmed ja noel puuduvad.

Jesuiitid ühinesid Sorbonnaga esimest korda elus, jansenistid, jesuiitide surmavaenlased, ühinesid ka nendega. Abiks kutsuti veel dekartistid, kes olid suured filosoofid. Ühisel koosolekul mõisteti hukka mälu ja viis meelt. Kohtu otsuse juures viibis ka hobune, kes küll teisest sugust kui kohtunikud ja ehk küll tema ja nende vahel oli vahe suur, näituseks kasvus, hääles, juukste ja kõrvade pikkuses; kuid hobune, olles väga targa mõistusega, jutustas tallis sellest otsusest Pegasusele. Pegasus oma haruldase elavusega kandis loo muusadele edasi. Muusad, kes poolesaja aastate kestvusel kaitsesid neid barbaare, vihastasid hirmsasti. Armastasid nad ju õrnusega endi ema Mnemosinat, kellele võlgnesid tänu kõik inimesed, mis nemad teadsid, ja nende tänamatus pahandas muusaid sügavasti. Nad ei luuletanud satüüre dekartistide, jansenistide, jesuiitide ja Sorbonna vastu, sellepärast et satüürid kedagi ei paranda, ainult veel ärritavad lolle ja muudavad neid veel tigemaks.

Nad otsustasid valgustada nende mõistust teistsuguse karistuse abil. Inimesed hävitasid mälu, sellepärast võtsid muusad neilt selle jumalate anni ära, et nad igavesti näeks ja usuks tema tarvidusse. Ja ühel ilusal õöl seganesid kõikide mõistused nii, et järgmisel hommikul ärkasid kõik, ilma et keegi oleks oma minevikust midagi mäletanud. Mõned dekartistid, kes magasid endi naistega, tegid katseid läheneda neile instinkti sunnil, mis neis loodusest päritud, ja mitte mälust ei olenend. Kuid naised, kes üldse vähe vajavad endi meeste kallistusi, tõukasid endi mehi äärmise vastikusega eemale. Mehed pahandasid, naised karjusid ja suuremal jaol läks asi lõõminguni. Mehed, haarates esimese kättejuhtuva kübara, tarvitasid seda teatud vajaduseks, millele mälu ega mõistus kergendust ei too. Daamid tarvitasid selleks samaks otstarbeks omi tualetivaase. Teenijad, unustades endid, jooksid isandate tubadesse, mitte teades kuhu sattusid; ja et inimene loodusest uudishimuline, avasid nad kõik varanduse kastid; ja et inimesel loodusest olemas instinkt armastada kõike läikivat, mitte vajades sääljuures mälu, korjasid nad kõik kulla kokku ja tassisid ära. Isandad püüdsid kisendada: „vargad“, kuid et arusaamine vargusest oli neil meelest läinud, siis ei tulnud ka sõna – varas – keele peale. Igaüks unustas enda kõnekäänu ja häälitises mõtteta hääli. See oli palju hullem kui Baabeli segadus, kus igaüks momentaalselt uue keele välja arvas. Loomusest päritud tundmus valitses noorteis teenijais niisuguse jõuga, et need võrukaelad langesid esimestele vastutulijatele naistele ja tütarlastele kallale, mitte vahet tehes kõrtsinaise ja presidendi naise vahel; viimased, unustes kõik häbenemise reeglid, lubasid teenijail endiga teha kõike, mis teenijad tahtsid. Lähenes lõunaaeg. Keegi ei teadnud, mis peale alata. Keegi ei läinud turule ostma ega müüma. Teenijad riietusid endi isandate riietesse, kuna isandad teenijate riietesse riietusid. Kelledel loodusest oli antud enam talenti, muretsemiseks endale igapäevast ülespidamist (need olid lihtrahvast inimesed), võimaldasid kuidagi endile ülespidamise; teised aga jäid ilma millegita. Kohtu president ja arhiepiskop kõndisid alasti, nende tallipoisid riietusid endid, kes punasesse rüüsse, kes kiriku kuusse. Kõik segines, kõik oli hävinemas nälgjast ja viletsusest üksteisest arusaamise puudusel.

Mõne aja pärast halastasid muusad vaeste inimeste peale. Muusad on ju väga hääsüdamlised olevused, ehk küll vahest valjult karistada armastavad. Nad palusid endi ema Mnemosinat, et see jagasi annaks inimestele nende mälu. Mnemosina läks nende maale, kes teda ära tõukasid ja ütles neile: „lollid, annan teile andeks! Kuid

Immanuel Kant.

pidage meeles, et ilma meelteta pole mälu ja ilma mäleta pole mõistust.“ Dekartistid tänasid külmalt ja otsustasid Mnemosinale noomitust teha, jansenistid trükkisid selle juhtumise omas ajalehes ära, kust lugedes kõik märkasid, et nad pole veel paranenud; jesuiitid aga tegid sellest hoovi intriigi.

Järeldus: Meie praeguse majanduspoliitika ja poliitiliste parteide vaheliste võitluste vahel on väga palju sarnadust ülal kirjeldud looga.

Friedrich Nietzsche.

Stud. phil. Ilse Suitsman.

„Ma armastan neid, kes end hoida ei taha“, hüüab Nietzsche. Kuid ta anarkistlikult – hoolimatu mõte ei võinud kergesti avalduda lääneeuroopa inimese hinges, mida taltsutas raudne distsipliin ja põlised kultuurtraditsioonid. Tundmatuks jäi neile geeniusse ennastsalgav idee. Nietzsche nägi oma ideaalina üliinimest. „Elu on võitlus. Võitluse läbi peab inimene oma olemas-

olu kaitsema. Ainult tugevate päralt on tuleviku ilm, häving nõrgale – ent elus pole kohta kaastundele!“ See oli nietzscheaanluse sääduste põhimõte. Pessimistliku elu eitamise asemele astuvad pimestavalt sädelevad nietzscheaanluse säädused: Sadism ja maschohism. Mida teravamalt nad esinevad, seda üliinimlikum on inimene. – Geenius ihkas kannatust. Joobudes himuruse tundest, tahtis

ta näha, kui inimesed meeletus valus upuvad, kuna ta ometi nii kirglikult armastas inimkonda. Halastamatu ironiaga tahtis hävitada inimkonna väikekodanlikke ideaale, mis varisevad kokku deemonliku naerulagina all. Õudselt kõlab see inimkonnale, kuid ta on siiski tõde; ent Nietzsche hinges vaheldusid kontrastid: ta armastas ja vihkas inimesi. „Elu on kaunis“, hüüab Nietzsche. Ta ülistas loodusjõude, mis peituvad inimeses eneses. Hoolimata surmast, kannatusist, valust ja muredest, elu võidab ometi igalpool; ent inimeses peitub maakera juhtiv jõud. Tarvis on ainult omada kindlat tahtejõudu ja võimet, et elektriseerida mõtteid oma verre, omada kosmosest eliksiiri, mida võib saavuta ürgjõul. ja inimese sammub suurimale reaktsiooni astmele. Nietzsche leidis inimkonnas toorust ja väiklusi. Kurbuses otsis ta teid, et viia inimsugu paremuse poole. Üliinimeseks tahtis ta neid luua. —

Nietzsche ei tunnustand isiklik jumalat. „Igas inimhinges peitub jumalus!“, toonitab ta, kuid need kahvatud väiklused peidavad inimese kauni hinge oma varju. Elus peab võitlema. — Väiklusriigi Paalil ei tohi aset olla inimese hinges. Kogu oma energia peab inimene kulutama selleks, et päästa oma hinge, ent kaunis on end vabana tunda! Nietzsche ei oleks iial suutnud vabaneda väikluse ja tühjuse massist, kui tal poleks olnud hinges tundelikkumeloodiat, mis igatses, otsis tõde. Pihuks tahtis ta hävita inimsoo idiootilist

maski, et näha inimkonna vilja silmipimestavas kosmos-valguses.

Ja geenius leidis oma hingele harmoonia. Mida inimkond tal'e pakkuda ei suutnud, avanes muusikas. Tšaikovsky oli see, kes suutis luua muusikat suurvaimule. Täis õhkuvaid elusädemeid heliseb Tšaikovsky VI sinfoonia, vikerdi põimitud heledate, lõikavate toonega. „Oo, need valud, mured, kurbused musees ühinevad suurimaks hinge meloodiaks, raffineeritud täis pehmet nukrust maailma kurbtõe ees,“ hõiskab Nietzsche, kuuldes Tšaikovsky kummalist sinfooniast. Kohutava avalikkusega laulab helilooja oma purustud, hävitud hinge suremisest väiklusriigi kodanikkude hõiskavate orgiate saatel. Verd tilkus Nietzsche südame haavust, nähes barbaarsuse ja kurjuse hiiglalaineid, mis kogu ilma valdasid. Terve oma hinge pühendas ta inimkonnale. Ja ta ei ole seda asjata teinud. Sädemeid jättis geenius ääsile, mis aegade jooksul kustutamata leegiks kujunevad . . .

Beethoven.

Võidukäigul sammuvad ta õpetused põlvest põlveni; tunnustab inimajaloo käik, et kord variseb materialismi alus — ja inimkond, olles arenemise viimasel astmel, on läheduses jumalusele.

Seisab eeterõhku kirjutud. „Gloria!“ „Gloria!“, hõiskab tuleviku inimene. Inimareng maakeral on täiusele jõudnud. Geenius töö on vilja kannud.

Legendid Vana-Hiina kunstnikkudest.

Ainetel stud. jur. F. Vallaste.

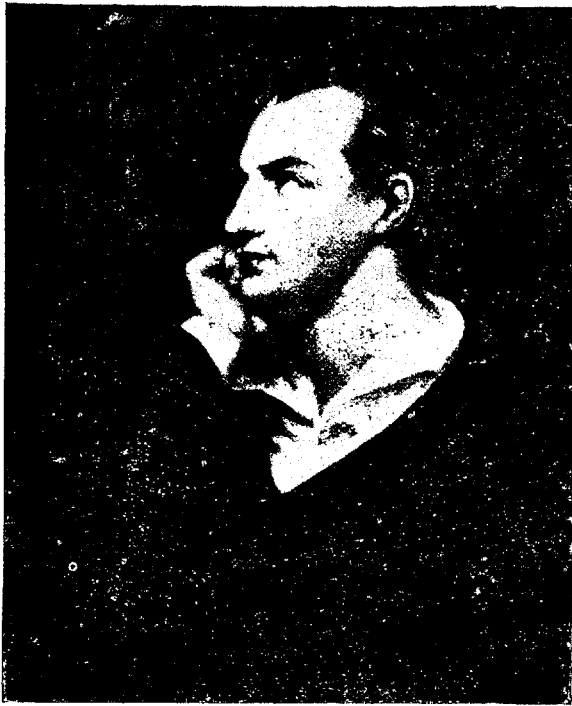
Legendid Vana-Hiina kunstnikkudest lasevad meid heita pilgu sellesse huvitavasse ilma, kus valitseb hoopis teistsugune arusaamine kunstist kui Öhtumaal.

Kõige omapärasem neist legendidest on see, mis jutustab meile Vana-Hiina suure kunstniku Wu Tao-tzu imelikust kadumisest tõelisest ilmast:

Wu Tao-tzu oli kuulus üle riigi. Kui keiser temast kuulda oli saanud, avaldas ta soovi näha Wu Tao-tzu osavust ja võimisi. Wu Tao-tzu ilmus keisri ette, maalits keisri ja hulga pealtvaatajate ees kaevu seinale loomi ja linde, puid ja pilvi. Ja lõpuks maalits ta uhke lossi suure laia trepiga. Ning siis sammus ta ise hulga pealtvaatajate ees treppi mööda lossi ja kadus sellesse. Ja ühes sellega kadus ka loss lundide ja loomadega, puude ja pilvedega. Rahvas ootas, ootas, aga Wu Tao-tzu ei tulnud

enam tagasi ega pole teda pärast seda ka keegi enam näinud.

Peale suure Hiina kunstniku, kelle imelikust lahkumisest tõelisest ilmast jutustab see imeilus luuleline lugu, pole kunagi ühtegi maapealist meistrit kaunima muinasloo vääriliseks arvatud. Ei leidu ka Hiinas teist sarnast legendi, mis selle vääriline oleks oma luulejõu poolest; aga selle legendi mõte ja eeldus, millele see rajatud, on Idamaa kujutelusilmas alati ettetulev. Öhtumaa kirjanduses esinevad need ainult kord muinasjutus Pygmalion'ist, kes jumalannat Veenust palub kujur, mille ta loonud, ellu äratada. Euroopa antiikkunsti ajalugu, on täis jutustusi, millede mõte on ülistada kujutuste imestamisväärt sarnadust loodusega. Jutustakse, kuidas linnud no-kivad maalitud marju, kuidas koerad hauguvad maalitud metslooma peale. Kunstiteose täiuse mõõdupuuks võetakse alati teose täielik sarnadus loodusega, mis selleni ulatab, et isegi loomad

Lord Bayron.

pettusest aru ei saa. Niisugune ei ole hiinlaste legend. Ta tunneb ainult kunsti primitiivses algajas niisugust kujutuse ja looduse täielist sarnadust, mis võimaldab nende subjektiivset äravahtamist. Alates suurte klassika meistrite ajajärgust on legendid rajatud eeldusele, et maalitud olevused objektiivselt mõjudes tungivad tõelisse ilma. Kunstnik saab loojaks, kes sarnane jumalusele. Tal ei ole vaja imiteerida reaalsust, kuna ta ise reaalsust loob.

Alles oletusest, et kunstnik ise reaalsusi loob, saab meile mõistetavaks legend Wu Tao-tzu kadumisest. Seisaks see legend üksikuna, siis ei oleks ta muud kui ainult ilus muinasjutt. Et sellele omane sügavam tähendus, tõendavad teised legendid, Hiina kunstiajaloo, mida järgneda laseme, et rikastada efektiivset lüüsi mõtteilma.

Kunstnik Jang tzu-hua, kes oli elanud 6. aastajal, maalitud seinale hobuse. Oõseti kuuldud hobust tampivat ja hirnuvat, nagu nõuaks ta vett ja toitu. Korra maalitud ta lendavmao ja kohe läinud taevast pilve (Lendavmado, lohe, peetakse vihmatoojaks).

Niisama räägitakse Wu Tao-tzu'ist, ta olevat maalitud keiserlikus palees viis lohut, nii elavalt, et näis, nagu liigutaks nad endid, ja alafi kui vihma oli sadanud, olla neist tihe udu ülestõusnud.

Han Kan'ist, kuulsast hoostemaalijast, jutustatakse palju imelugusi. Räägitakse: aastal 780 tulnud mees, kel hobune kaasas, loomaarsti juurde. See vaadand hobust ja hüüdnud: „Hobune on täitsa sarnane Han Kan'i maalitud hobusele. Tõelises ilmas ei nähta ilmaski niisugust hoost.“ Juhtumisi läinud Han Kan ise sealt

mööda ja ütelnud imestanult: „Tõesti, selle hobuse oleks ma ise maalinud. Teie teate, et kõik, mida meie siin üleval teeme või loome, tehakse allilmas järel. Siis hakkas ta hobust lähemalt vaatlema ja leidis, et see esimesest jalast vähe lonkas. Oma imestuseks leidnud ta kojutulles, et hobusel tema pildil seesama jalg vähe vigastud olnud.

Teine lugu, milles samaviisi, kui Han Kan'ist, jutustatakse kuulsast Jaapani kunstnikust Kose no Kanaska'ist. Kunstnik oli maalind hobuse. Naabruse talupojad kaebasid, et nende põllud oõseti ära tallatakse. Ühel päeval märgati maalitud hobuse kapjade all mustust. Rahvas maksis seega kätte, et torkas tal silmad peast välja ja põllud jäid nüüd oõseti puutumata.

Li tsu-hsun maalitud aastal 745 pildi keiser Ming Huang'ile. Mõni päev pärast seda ütelnud keiser talle: „Teie kunst ei ole enam inimeste oma. Oõseti kuulen ma vee kohinat teie pildil.“

Sellest samast kunstnikust jutustatakse. Ta olevat korra paberile kala maalind, kusjuures ainult veekasvud veel puudunud. Teda seganud keegi külaline ja kui ta jälle oma tuppa astunud, ei ole pilti enam seal olnud. Tuul oli selle tiiki kandnud, kust teender ta üles leidis. Aga kala oli kadunud ja selle asemel oli paber valge.

Aastal 814 maalind Wang Ch'ung suurema seltskonna ees telliskivile kilpkonna, peitnud selle väheks ajaks oma riiete vahele ja tõmbanud elava kilpkonna välja, kelle ta põrandale sead-

Johann Wolfgang Goethe.

nud ja lahti lasknud. Järgmisel hommikul oli see jälle telliskivi.

Wang Wei, ülikuulus 8. aastasaja maastiku-maalija, oli maalinud keiserlikule printsile pildi, mis kaljut kujutas ja mida iseäranis imestati. Korra tõusnud kõva torm vihma, rahe, välgu ja müristamisega ja ruum, milles pilt oli maalitud, sai rikutud. Pilt ise oli kadunud. Kaua aega pärast seda, keiser Hsien-Tung'i (1806–821) valitsusajal teatas üks Korea saatkond, püha Sung-mäele olevat kaljukivi kukkunud, millel Wang Wei nimi. Kuningas ei tahtvat seda omal hoida ja saatvat selle tagasi. Keiser lasi nime käekirja võrrelda ja leiti et see täiesti sarnane oli Wang Wei allkirjaga.

Nende legendide arvu võiks mitmekordselt suurendada. Siin on nende vähestegagi otstarb käes, sest oletus, millele need rajatud, jääb ikka sekssamaks ja jutustus Wu Tao-tzu kadumisest

saab meile nüüd arusaadavamaks. Kunstiteose kui millegi ise oma ette oleva, tunnistamine on eurooplasele alati võõras olnud, kuid hiinlase juures on see eeltingimuseks igasugusele kunstitaipamisele. Tema juures on kunstnik ise looja, kelle teos ühevääriliselt reaalsajade hulka astub ja kausaalsete ühenduste sündmuste käiku põimub. Tingimuseks kunstiteose mõjukusele, mis, nagu jutustus kilpkonnast näitab, tasku- ja mustakunsti trikkideni areneda võib, ei ole mitte pettev sarnadus loodusega. Han Kan'i hobune, ehk ta küll elab, tunnistatakse iseäralikuks, mille reaalseks hobuseks kunstnik ei tarvita selleks ka mitte jumaluse armu ja heldust, nagu Veenus alles Pygmalioni kuju elustab, nagu Kristus ja Maria kiriku legendides ime läbi, mida mitte kunst vaid usk avaldab, oma kujutustes elustavad. Kunstnik ise on võimas looma teistsugust, mitte vähem reaalselt ilma hariliku reaailma kõrval.

Kes langeb on seda tarvis veel tõugata?

Stud. jur. E. Martõnow.

„Sina ei pea mitte tapma!“ Sõnad – lihtsad arusaadavad kõigile. Kuid lihtsad tõed on sageli inimkonnale arusaamatud olnud. Tapmine ise on niisama vana kui maailm. Mõõdusid tuhanded aastad enne, kui keset müristamist ja välku loodi inimestele Siinai mäel kivist tahvlitel käsk: „Sina ei pea mitte tapma!“ Sellest oli vähe kirjutada surnud kivile, oli tarvis seda inimese elvasse hinge kirjutada. Mõõdusid aastasajad enne, kui kõrged valguse ideed armastusest ligemese vastu inimeste seas laiali lagunesid. Kuid selle valguse lambiga käes eksis inimkond kaua sihita, valades ojadena inimeste verd. Sotsioloogia näitab, et igas seltskonnas on isikuid, kes kujutavad endist inimesi igasuguste kultuuride asmeil, millest inimkond aja jooksul läbi sammus. Igas seltskonnas leiame esimeses reas sammujaid inimesi, kes sädust endi südames kannavad, kes seisavad elumäe harjal ja säält annavad kirjutatud sädusi neile kes seisavad mäe all ja kuristikus, ootates kirjutatud sädusi müristamise ja välgu läbi.

Ferruccio Busoni.

Hiljuti surnud kuulus Saksa klaverikunstnik ja helilooja.

Mäe harjal seisjate ja neist alamal seisjate vahel on suur vahe nende kultuurilises arenemises. Vaadates sellelt seisukohalt käime kõigiga nende kohaselt ümber. Valjud oleme nende vastu, kes seisavad mäe harjal ja neile, kes seisavad mäe all ütleme: „Teil on silmad nägemiseks, kõrvad kuulmiseks, teil on hing et tõusta kõrgemale. Kuid teie olete põlanud käske, olete hiilunud sädustest täies teadmises mõõda, sellepärast kandke ka vastutust endi tegude eest!“ Kuid mis ütleme neile kes allkuristikudes ja sügavustes? Mis vastame, kui nad ütlevad säduste loojatele: „Meid tõukasid siia teised, tungides ise ülespoole, meid tõugati sügavustesse, kust väljapääs omal jõul meil võimata. Siin kuristikudes jääme poolikuks ihu ja hinge poolest, kuulsime küll säält üleval müristamise ja palvete kõminat, kuid kõik see jõudis meieni ainult nõrga kajana läbi igavese pime-meie elu kuristikku üle. Muidugi teavad nad, et ei pea varastama ega tapma, kuid nende hinges seda tõde ei ole,

hinges mis pole kasvatud armastuses ligemese vastu ja vastikuses kurjuse vastu. Uuema aja mõtteteadus (Nietzsche) ütleb: „Kes langeb, seda on tarvis veel tõugata! Ärge armastage ligemest, armastage tuleviku üliinimest! Teie olete üliinimese loojad, aga kõik loojad peavad armuheitmata olema!“ Kui mõistaksime kohut langejate üle Nietzsche õpetuse järele, siis peaksime hukkamõistma kõiki, kes pole süüdi endi lange-mises, vaid keda on tõukanud kuritegevusele vali elusaatus. Vaevledes elukuristikus, tingimustes kus üleminek hädusest kurjusele äärmiselt soodne, pole imestada kui inimene sammub kurjuse teed. Kuigi inimhinges vahel vilksatasid kaunid tähekesed, kuigi oli hinges midagi puhast ja ilusat, kõike seda imesid temast välja elupahed.

„Inimest pole olemas, tema ise peab end inimeseks tegema!“ ütleb kuulus prantsuse mõtte-tark. Igaüks loob ise enesest inimese, tösi, kuid et luua, on tarvis millest luua. Ühedele antakse selleks palju, teistele vähem, kuid kolmandaile mitte midagi. Haridus annab inimesele kätte valguse lambi, millega ta sammub läbi elu pimedamaist kohtest, lugedes selle lambi valgusel sihtkirje elutee pimedail käänakuil. Kõik on neile antud et saada üliinimesele lähemale. Ent teised, kelledel puuduvad kasvatus ja haridus, sammuvad eluteed pimedas ja langevad kuristikku, kust pole pääsemist ega tagasipööramist. Kaua vaevleb inimene kuristikus, püüdes tõusta kõrgete mägede poole, kuid ta vajub . . . vajub – valmineb kuritegijaks.

Sügislaul.

Stud. phil. Ilse Suitsman.

Kui tulevad sügisõhtud, pikad, igavad, kuis nukruseni valdab hinge melankoolia . . . tuleb ühes tuulte kohinaga kolletanud lehtis ja nutab, nutab valuvalt mu akna all, kuni avan akna ja seiran pimedikku, vaatlen himuralt õõntontide võluvast tantsu, kuulan haavade salakohinat – nende nuttu . . . Kaeblik sügislaul . . .

Nii valus, nii nukker on meel . . .

Surun oma kuuma otsaesist vastu udust, jääkülma aknaklaasi, unistan . . . kuni tuleb võimas tuulehoog, lükkab prantsatades kinni mu toa akna, et kuulda klaasikõlinalat õises vaikuses.

Õudne . . . Ehmunult torman sängi, kattes end üleni lillelisse vaibamerre, värisen, külm higi otsaesisel . . .

Tulevad meelde muinasjutud lapsepõlvest, mil pikkil sügisõhtuil, istudes vanaisa põlveil, küdeva ahju paistel kuulasin hinge kinni pidades kohutavaid lugusid; ja sarnaseid jutte teadis vana-isa palju, palju kõneleda . . .

Veel kaua mõtlen, vaevlen kuni unne suikun.

Hommik. Aigutab endiselt vastu tühjus. Kurbuseni pudenevad valged astrad mu laual. Korjan nende langevaid õilmeid, surun huulile,

et tunda elu varemeis, ning valguvad laugeilt pisarad, suured, hülgavad kui kastetilgad alla mõõda kahvatanud põski, kust riisunud viimne verefilk uneta õist, veerevad varisevõile huulile, vaibudes astraile mu laual . . .

Igav . . . nii igav . . .

Pögenen ära inimaskeldusist kuldkollasesse metsa, kuulan rütmilist sügislaulu, mis kajab kui tormi mühin merede taga, – täis nuttu, kaebust ja nälga nagu huntide serenaad sügavail õil.

Sihita kõnnin mõõda metsarada, hinges kauged unistused . . . kuni läheneb videvik. Sammun koju poole. Siin jällegi endine rõhutud meeoleolu. Süütan põlema küünla, katsudes midagi lugeda, ka seegi ei edene. Sorin vanu kirju, mälestusi, tuleb meelde mõõdunud aeg, jookseb minevik mu silme eest kui kinolindil . . . kuni väsinult toolile langen.

Hommikul ärgates märkan, et olen kogu õõ tukkunud kõval toolil. Pää haige, hinges nukrus . . . väljas tibab peent vihma, sahisavad kolletanud lehed täis raskeid pisaraid mu akna all . . .

Kaeblik sügislaul . . . surija laul . . .

Ennustus.

Stud. phil. Ilse Suitsman.

Kaugelt läbi sügavate eluõõde kuulen esiisade püha hiite kohinat. Näen tõusvat koitu taevaservalt, punane kui verilomp . . . kuna tühjusse kaovad inimehäälled: hõisked, ohked ja appihüüded, mis kuulda olid elulagendikul.

Kinnissilmil avanev pilt mineviku ajast: varahommikul, vast valge väljas, näen vaprat Eesti sõjameest sammuvat tammiku poole. Veel enne kui heliseb sõjasarv, toob ta ohvreid jumalaile parim osa esimesest suviljast viiakse altarile.

Tõuseb leek, punane, aet tuulest kaheharulise tulikeelena lõuna. Punetab kogu taevas.

Silmad tõstet üles kõrguste poole, palvetab Eesti sõjamees. Tume aimdus täidab ta hinge . . .

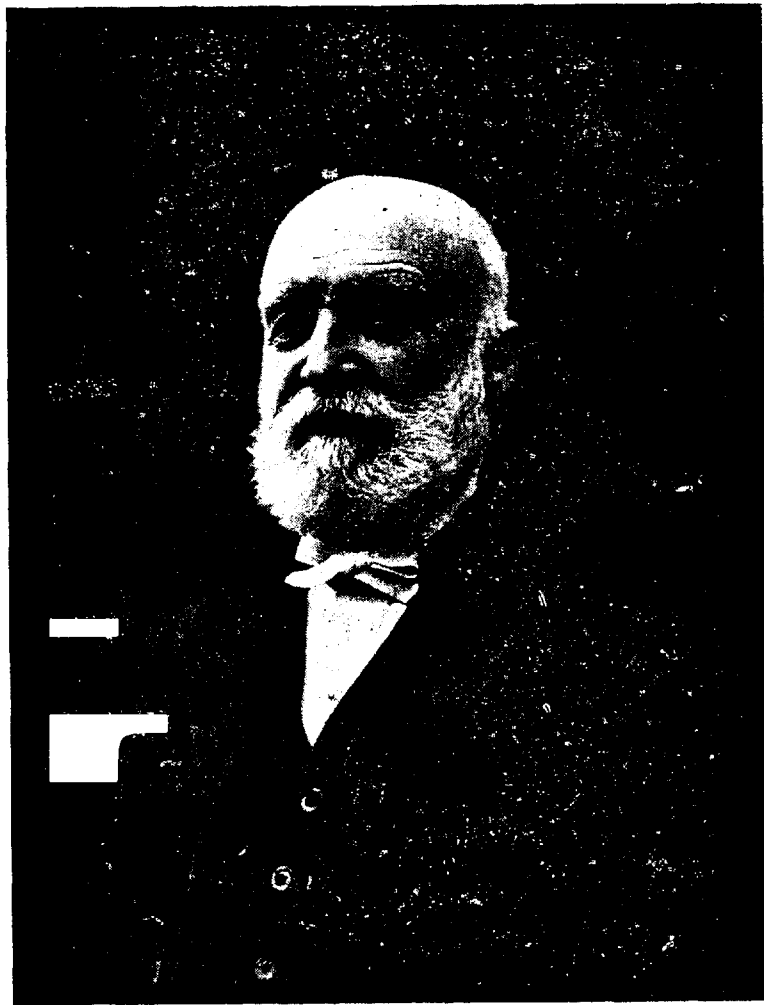
Sügavad murekortsud valguvad ta võimsale otsaesisele. Mis küll peitub vana sõjamehe rinnus? Millest kõneleb ta hing ja kuhu sihit on nooled, mis valguvad sügavais silmes? Ohvrituli harunes kaheks: halb ennustus . . . Ja uuesti palvetab sõjamees, otsides lepitust jumalaiga.

Pühendus.

Roman Tackelberg.

Sel hetkel kui pimedusest sa mulle esimest kord ilmusid, käit andes mulle ja enda järele mind kutsusid töö ja elu hiilgava ideaali valda, siis näisid mulle imeliselt kaunis, olevusena kellel jumalatega on lähedased suhted. Kui elu pimeduses ma kadund õnne otsisin, kuis sinu tervitus siis kõlas mulle kui võluv muusika täis ilusaid akkorde. Kui kõnelesid mulle elu kõrgeist ideist, armastusest sügavast inimolevuste vastu, siis kaugest minevikust mälestused ärkasid, ajast mis oli ilus, mil' täis vaimustust kandsin hinges sarnaseid ideid. Mõistsin siis, et kunagi ei kao ilmast inimsoo kõrgeid aated, kui väsivad ühed, purustet elusaatuse valjudest hoopest, siis asemele astuvad uued, kes ohvrit tooma valmis püha jumaluse altarile. Mu hing, seot orjaahelatega,

magas aastaid kestvas unes. Kui kõnelesid mulle valusaist kannatusist inimkonna eest ja kui siis nägin sinu valulikus kurveis silmes pisaraid inimkonna eest, tundsin häbi enda väiklusest. Mu silme ette kerkisid kujud kes varisenud surmariiki inimkonna eest. Siis tundsin hinges, kui kõrgeid, puhtad, pühad on kannatused teiste eest. Su küsimus, „miks kutsutud on inimene ilma, miks tunda piina, kannatust?“ ei olnud mulle võeras, ent kõlas nii kui kaugel mineviku hää. Kui hää, kui ilus, et leidub ohvrimeelseid inimhingi, kes oma elu hinnaga on valmis võitlema kaunimate ideede eest. Kuis tahaks et sa iial ei unustaks, ei loobuks neist mõtteist, ka mitte siis kui need, kellede eest sa valmis kannatama, su armastuse eest sult nõudvad sinu elu.

Tartu ülikooli Eesti mütoloogia professor M. J. Eisen.

Minu mälestussamba avamine.

Verner von der Schulenburg'i novell.

Tõlk. stud. jur. J. Vallaste.

Kirjutakse 1981. a. Olen kauemat aega surnud ja kroonikud ei tea kindlasti, kas ma näljatüüfusesse koolnud olen või on tänulik isamaa mind mingil muul viisil paremasse ilma saatnud. Lõpuks pole see ju ka nii tähtis. Nüüd aastal 1981 on see kõik unustatud; minu raamatuid ostetakse mis hirmus, kirjastusärid kirjastavad kõiki minu teoseid päris võimatus formaadis, käsitsivalmistatud Jaapani paberil, Sebaldu Cliffe-Weddington'i joonistatud tähtedega, on asutatud minu nimeline abiraha, mis suuremeelselt toetab õitsvat andetust; lühidalt – minu sajaastane sünnipäev on käes.

Niinimetatud paremast ilmast, kus mind päralejõudmisel nektari ja ambrosiaga restau-reeriti, sain puhkuseloa oma kodulinna. Seal seal sünnib midagi suurt. Tahetakse minule mälestussamast üles seada. Vana Goethe naeratas küll veidi, kui ma talle oma puhkuseloa palvest rääkisin. „Sääraste asjade peale peab üliolevalt vaatama,“ oli tema arvamine. „Ma poleks kunagi Elysiumis, kui ma iga oma mälestussamba avamisel maa peale läheks.“ – „Kahtlemata, Teie ektselentsi mälestussambaid on Saksamaal kui versta-poste. Aga minule on niisugune mälestussamba avamine alles midagi uut. Ja mind huvitab ometi nii väga, mida inimesed minust räägi-vad minu kodumaal.“ – „Võib minna,“ ütles Goethe, kellel ka taevast mingisugune ülemuse maik juures oli. „Tulge aga varsti tagasi.“ – Ma läksin. Minu nagu oli kui kahekümneviie aastasel; noor, rõõmus ja ootusrikas tulin mõõda linnuteed oma Holsteini kodulinna õhusõidu tänavale. Kui liigutav, et inimesed selleks pidus-tuseks valinud on leheküü, mitte pimedat jõulu-kuu päeva, mil mina esimest korda selle ilma kahtlast valgust silmasin. Kas nad sellega minu elurõõmust iseloomu sümboliseerida tahavad, minu lõbu elumaitsemist? Ma hulkusin raudtee jaamast tulijate piduvõraste hulgas. Oli inimesi Hamburgist, suuremalt jaolt noored mehed korjan-duskarpidega, noored daamid, elukutse poolest õmblejad. Viimase leidsin väga auväärse olevat. Aga oli ka vähem meeldivaid inimesi. Olid võimatu vanad olevused, hirmus naljakalt riie-tud, käes minu teoste mõned kõited neist „Inseli“ kirjastuse iluväljaannetest, käsitsivalmis-tatud Jaapani paberil, Sebaldu Cliffe-Wedding-ton'i tüüpidega ja mediumistlikel teel autori (see tähendab minu) poolt allakirjutud. Allakirjuta-misest ei teadnud mina küll midagi, – õieti oli aga siin ka muidugi meedium vastutav.

Nii hulkusin mõõda kõigist neist väikestest ühekordsetest majadest, meeldivate, õitsevate aeda-dega, milledes suured klaaskuulid särasid. Üle tänavate rippusid vanikud, need samad vanikud, mida ma juba lapsena meie tüdrukutega seltsis olin pununud, kui tuli mõni lauluselts, või kui

tuletõrjujatel pidu oli. Ja pööningu luukidest rippusid lipud, sini-valge-punased, must-valge-punased, siin ja seal mõni must-valge. Täpselt ei tea ma seda ja ma palun nende lippude järgi mitte otsusi teha, minu isamaa poliitilise olu-korra kohta aastal 1981. Aga üleüldse oli väga ilus. Tõesti väga ilus. Väikesed tüdrukud olid heledates kuuekestes ja meestel olid peas kõr-ged torukübarad. Kaugusest kõlas vali muusika.

Liikumine seisatas turu läheduses, tundsin väga hästi kõrvalteid, mis sinna viisid. Kui libu-nik „Paulseni“ küüni tagant läbi lattaia ronida, siis üle herra Joachimson'i heinamaa hiilida – kui vanamees mitte akna all ei seisa ja ei karju olla patutegu rohtu mõõda käia –, siis võib hõlpsasti Trettäu keegliaida ja turu peale jõuda. Sa armas jumal, kui hästi ma seda kõik teadsin!

Õeldud – tehtud. Minu nooruse ajast saadik ei olnud palju midagi muutunud. Paulseni aiale oli raudvõrk ümber ehitatud, mida ma õieti kahetsesin, aga Paulseni pärijatelt arusaamist latta-ia romantikkusest nõuda, oleks küll natuke liig. Ilus, valgejuukseline tüdruk seisis raudvõrgu ääres. Onne kombel olin Goethelt tema autähed laenanud, mis tema enese ütelse järgi suure tungi hulgas mõnegi müksu ära hoidvat. Nii siis ütlesin lahkelt, ma olla üks väljamaa esitaja-dest, ja blondjuukseline tüdruk viis mind üle heinamaa ja läbi Trettäu aia turuplatsi äärde, mille eest ma teda häätahlikult põsest näpistasin.

Ah! Päril inimeste meri liikus minu sünni-maja ees. Oli voogamist ja hiilgust, värvide välgatusi, pilt täis nii yärvilist rahutust ja helki-vat rõõmu, et ma tõesti kütkestatud olin. Lipud nagisesid kõrgetel varrastel üle selle erutatud hulga, päike naeris sõdurite rühma muusikariista-del ja särav leheküü taevast sinas üle platsi.

Keskel seisis midagi linadesse mässituna. See oli mälestussammas. See olin mina. Pronk-sist või marmorist? Ei see oli tõesti meeliülendav. Mis tähtsust oli nüüd kõigil neil hävitavail arvus-tusil, mis 70 aasta eest üle minu olid sõõstnud! Mis tähtsust oli nüüd herra arhivaar-professor Dr. Mack'i põlgusel, kes minu „Stechinelli“ vagalt ja otstarbetult ärakiitunud oli. Köhn daam minu ees luges ette mõned leheküljed minu esi-misest roomaanist „Söderburi linna kroonika“ ja kõik inimesed leidsid selle hiilgava olevat. Vaata-mata sellepeale, et daam luges, nagu oleks ta kolepalju kurgisalatit sõõnud. Aga vististi oli see põhjendatud Sebaldu Cliffe-Weddingtoni kaju-liste tüüpidega.

Seal pärnapuu all oli kolmekümne aastase sõja ajal Tilly lamanud, kui krahv von Schaum-burgi kahurvägi talle selga kõrvetas. Kui tihti olin poisikesena nurgelise kivi ees seisnud ja selle üle mõtelnud, et korra üks suurematest siin

peal puhkanud oli. Ehk küll keegi, keda lapseliku südidusega vihkasin, kuid siiski kangelane, sõdur geenius. Ja nüüd: paisuvate lippude taga seisin – mina, M I N A. Ja Tilly kivile oli asetunud nädalkirja „Die Woche“ fotograaf, rasvase 7-kastil ja balanseeris selle peal kui kapten ookeani aurikul tuule käes, mille kangus 8 balli. Kasti toru oli pööratud selle lehviva ja paisuva hirmutise peale seal ja isand karjus vahetpidamata: „Palun mitte tõugata, herrad, ma olen eeskujulisema perekonnalehe „Die Woche“ esitaja. Palun, palun . . .“

See oli tõesti meeliülendav. Ja peenike isand rasvase seitsmega tuule käes, mille kangus 8

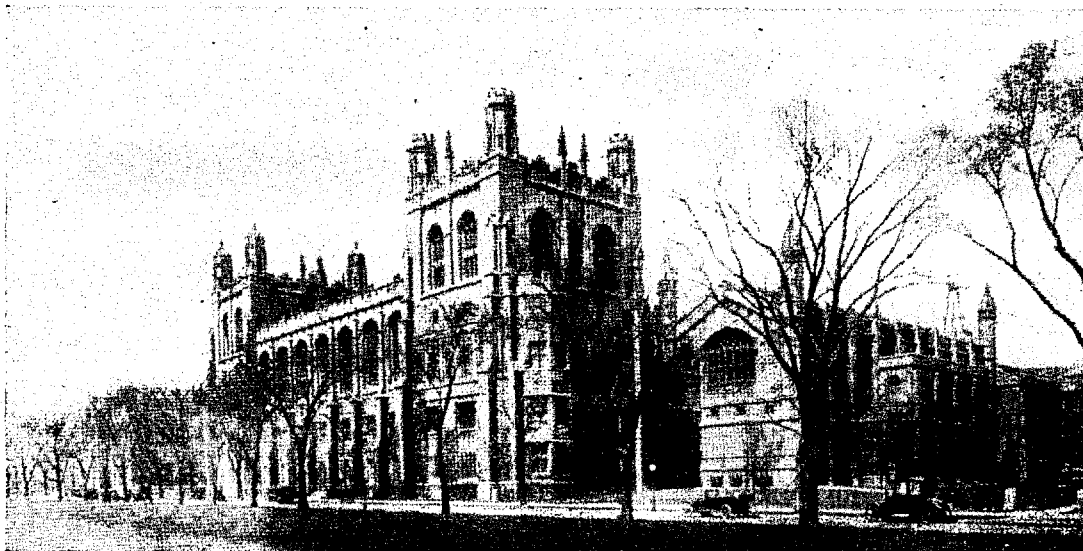
ütles mulle, seesugune moodide loomine romaani läbi olla „Wertheri-moe“ banaalne plagiaat).

„Äri, äri. Sa tead ju, mis ta oma kirjastajale on ütelnud?“

„Ei tea.“

„Kui raamatukauplejast Palmist jutt oli, keda Napoleoni käsul maha lasti, et ta kirjastöö „Saksamaa kõige sügavamas alanduses“ autori nimetada ei tahtnud, ütles ta oma kirjastajale: „Teie kõrgestsündinud, kas te ennast minu pärast ka maha lasta laseksite. Teie ei taha mulle isegi avansi anda.“*)

Iludus paljastas armulikult hambaid.

Chicago ülikool.

balli, balanseeris ainult minu pärast seal üleval . . . Sarnast asja peab läbielama. Muidu ei või sellest arusaada.

Minu ees seisis noor paarike. Temake ilus, blond, jõuküllane, lihaksaanud marmor, nagu kõik minu kodumaa tütarlapsed. Tema, mees-iludus, riides kui 1977. a. moodilehe pilt. Ta liigutused olid väljakutsuvalt ülbed ja vahetevahel pani ta kää ümber blond tüdruku piha.

„Kas see nali varsti lahti läheb,“ küsis ta blaseerit toonil, mis harimata noortele inimestele nii sagedasti omane on.

Noor neiu noogutas. „Kell neli on algus. Ah, see on ju nii ilus. Kui mõtelda, tema, kes meile on kinkinud peenima kunsti, kes meid välja toonud materialismi saukast . . .“

„Või nii, kas ta seda tõesti teinud?“ küsis meesiludus.

„Muidugi.“ Kütkestav blondiin sai üsna äritatud. „Mõttele ometi, kes olid sel ajal tüüri juures? Kõik lollpead, raha eest kirjutajad . . .“

„Aga ärist pole tal palju aimu olnud.“ Iludus näppis oma pitsmanshette. (Need on minu viimase romaani järele veel 1981. a. mood. Goethe

„Hästi öeldud. Najast pole mehel puudus olnud. Võiks ka mõnda tema tööd lugeda.“

„Sa ei ole veel . . .“ Blondiini silmad suurenemisid imestuse pärast. Ta oli ehmunud.

Iludus vaatas talle vähe halvakspanevalt otsa. „Ma loen kummituru hindasid ja sporditeateid. Kõrgemate huvide rahuldamiseks kaviaari kalendrit.“

See oli ilusale tüdrukule liig. Ma nägin paari salajaid pisaraid ta silmist jooksvat. Nii siis, ka selles olin süüdi. Ei, see oli tõesti meeliülendav.

Vahepeal oli seal paisuva ja lehviva hirmutise ees mingisugune liikumine märgatavaks saanud. Pillimehed rühkisid koomale, juhataja tõstis takikepi ja siis sõostas üle turuplatsi Weberi juubeli uvertüür.

„Mis need saksad seal õirgavad,“ küsis iludus. „Neil on ju kõigil näod päris punased.“

Isand Tilly kivil tõmbas esimese plati kastist ja pööras end ümber. „Aga palun . . .“ – halvasti kuulda juubeli uvertüüri tõttu – „eeskujulikum perekonnaleht.“

*) Mitte tõlgitav sõnademäng – verschiessen – maha-laskma – ja vorschiesen – avansi ette andma.

Siis astus linnapea sini-valge-punaselt üle-
löödud kõnetoolile. Ta oli sinises sabakuubes
(puuduvad veel kollased saapad,“ ütles Goethe)
ja käes veidi lühikesed kindad. Näha oli käte
punane liha kinnaste ja käherdusmanshettide
vahelt. Vaikus. Linnapea pühkis endal otsaesist.
Siis tõstis ta pead kui karpkala tiigis. Happ.
„Minu austatud koosolijad.“

Isand Tilly kivil tõmbas teise plati välja.

„Sada aastat on möödunud sellest ajast,
kui seal selles majas üks peenematest hingedest,
keda Saksamaa omaks loeb, esimest korda ilma-
valgust nägi.“

„See on ju häbemata pettus. Selle on nad

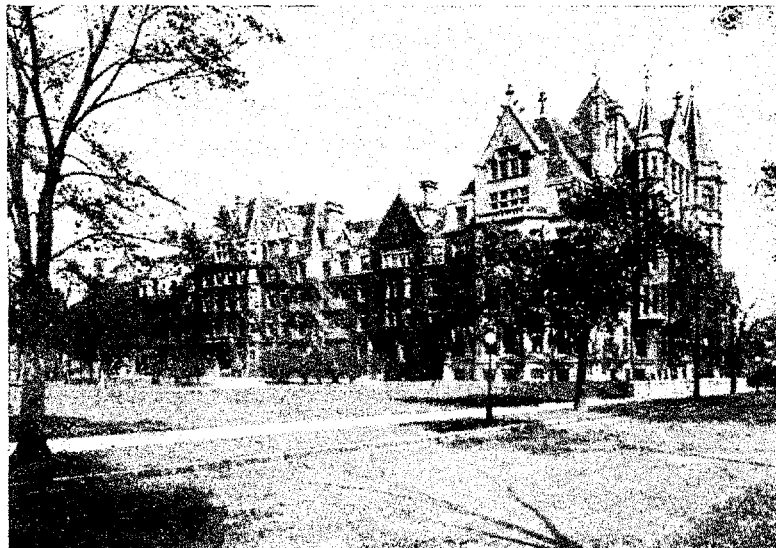
tulnud – oo, ma poleks ühtegi tema palvet
tagasi lükanud.“

„See oleks veel puudunud,“ – hirvitas noor-
mees ja viskas endal sigareti suunurka.

Agaga blondiin oli kui kütkestatud. „Milline
kuulsus! Minu luuletaja! Ma oleks teda tuhande
mehe hulgast äratunnud. Tema silmade sügav
vaade, tema huulde lõkendamine. Oo, ma oleks
paendunud, oma pea langetanud ja ütelnud:
Võta mind, jumalik, ja astu mind põrmuks.“

Ma vilistasin torrero-marssi.

„Tuhhat ja tuline, jätke ometi see neetud vilis-
tamine,“ sõnas iludus. „Kui teil ka mingisuguseid

Chicago ülikool.

kaunistamisühingult näpanud, et palju võraid
tuleks. Ta on ju detsembris sündinud, aga sel
kuul ei tule ükski inimene sisse viletsasse urkase.“

Ma sain rahutuks. Kõne oli mulle siiski
liiga huvitav. Ma kuulasin põnevusega ja väga
näoga.

„Tema noorus oli aeg täis valgust ja elu-
rõõmu. Ta oli oma õpetajate ja rahva lemmik.“

Tuhhat ja tuline, mõtlesin ma, kust see isand
need andmed saanud on. Ja mul oli päris häbi,
kui iludus ütles: Ah niil eeskujulik poisu.“

„Tema suured vaimuanded, mis end hiilga-
vates koolitunnistustes avaldusid – “

Kas nõudmised koolis sest saadik nii langed-
nud on, mõtlesin ma. Ja ma kuulasin edasi.

„Et tema armastas Lotte't ja Ella't, Klara't,
Frieda't, Paula't, Hermine't, Violetta't, Marga-
rita't . . . “

„Tuhhat ja tuline,“ sõnas iludus, „see mees
hakkab mind huvitama.“

Blondiin ohkas: Oo, oleks ta minu juure

kirjanduslisi huvisi ei ole, siiski on siin küllalt
inimesi, kes oma suurt kirjanikku austavad.“

„Vabandage,“ vastasin ma, „mida olete siis
tema töödest lugenud?“

„Rohkem kui Teie, autähtede kergats.“

„Suur kirjanik ei ole aga kaastööd saatnud
ei kummituru ega ka spordi kohta, veel vähem
aga kaaviari kalendri.“

„Te olete päris häbemata inimene, Te rasva-
magu“ – karjus kummimees ja blondiin lisas
juure: „Minu peigmees on toimetuses nii palju
kirjutanud „sissesaadetud“ sõiduhindade alanda-
mise kohta, et teil siin näägutada ei maksa.“
Ta vaatas mulle otsa välkuvail silmil, kuna mina
kaugusest kuulsin. „Tema peenike, armastus-
vääriline humoor, tema omadus juttu ajada küt-
kestasid kõiki, kes tema ligilähedusesse juhtusid.
Ükski inimene ei võinud temale vastu panna.
Ta on tingimata suggestioonilt oma kaasilma
peale mõjunud; suggestiooni läbi, mida meie
kõik veel tema töödest leiame.“

See andis minu enesetunde järele uut jõudu.
Blondiin oli ka kütkestav. Ma kummardasin end

veidi tema poole ja ütlesin: „Armuline preili, ärge olge pahane. Ma tean, et mees, keda teie oma peigmeheks nimetate, teie hinge sügavust sugugi ei tunne. Teie kannatate tema kareduse all.

Blondiin viskas pea upsakalt kukla.

Sel silmapilgul mängiti tushi. Sosistamine käis läbi hulga ja mees tuulekanguses 8 balli lükkas vahetpidamata plattisi sisse ja välja. Üsna pikkamööda langesid linad seal üleval ja mälestussammas näitas end rahvale. . . See olin mina. M I N A . . .

Mõttes, kõhn noormees istus toolil, missuguseid minul ilmaki pole olnud, n. n. „sella curulis'es“, pea, pikkade lokkidega, oli ta käele nõjatanud ja vahtis üksisilmi võlutult saapaninade peale, mis mingisuguse vaiba alt väljavaatasid. Tema põlvil oli leht. Kõik see üleni näis kui kopsuhaige, kes meeltheites uue rohusedeli peale vaatab.

„Kui ilus“ — ütles blondiin.

„Päris kena“ — arvas iludus.

Aga valgejuukseline tüdruk värises: „Ja, nii olen ma teda näinud, teda vaest kirjanikku. Nii on ta minu juurde tulnud. Ma võtsin ta pea käte vahele ja suudlesin ta otsaesist.“

„Hiireke, näed sa, seal saab linnapea ülem-presidendilt autähc.“

Aga hiireke ohkas edasi. „Ma ei keelaks talle midagi. Astu mind põrmuks,“ ütlesin ma talle. „Ma olen sinu.“

Ma usun, igaüks võib aimata, mis tundmus mul oli. Blond, uhke tüdruk lõhnas värsket heina järel ja ma aimasin tema ilusaid lihakseid läbi heleda kuue. „Mu preili,“ ütlesin ma tasa, „tulge minuga, jätke see saks kus seda ja teist.“

„Jätke mind rahule. Teil ei ole ometi tõsiseid mõtteid.“

„Väga tõsised,“ hüüdsin kogemata vähe valjult.

Iludus oli seda kuulnud. Ta võttis omale pahandatud ja kurjakuulutava ilme.

„See on viisakuseta ühele daamile ligi tikkuda,“ ütles ta õpetaval toonil.

„Ma tänan teid,“ vastasin ma, „kui teie seal selle kogutud teosed kord läbi loete, ei jää teie alati sellele vaatele truuks.“

Nüüd läks noormees ägedaks. „Mu herra, teie olete häbemata inimene. Teie riputate endale autähed külge, mis mitte teie omad ei ole.“ See oli tõsi ja seepärast vihastasin ma.

„Lurjus,“ hüüdsin ma ja lõin talle kõrva pihta. Nüüd oli kisa lahti. Kepid, päevavarjud tõusid. „Niisugune närukael,“ karjusid kõik-sugu hääled. — Seisukord muutus kriitiliseks.

Äkki kiljus naisehää: „Aga härral on ju autähed.“

Kepid vajusid. Meeled rahunesid mu ümber. See muutus seisukorras ei meeldinud ilu-

dusele. „Need on ta varastanud. Need on ta varastanud,“ karjus ta.

„Ja blondiin kisas: „Lugu on just nii, nagu seda meie kirjanik on kirjutanud oma „Minu mälestussamba avamises“. Aga seal oli ta ise. Siin on petis.“

Mis jäi mul üle. Seisukord oli täiesti räbal. Ma nägin, et meeoleolu end jälle minu vastu pööras ja nii lükkasin ühe tõukega blondiini kõrvale, jooksin daami minu teostekoguga „Inseli“ kirjasusäri väljaandes, Jaapani paberil, Sebaldus Cliffi-Weddingtoni tüüpidega, armuheitmatalt pikali, nii et raamatud maha kukkusid ja tormasin läbi käigu Tretau aeda. Tagaajajad olid mul kannul. Kaks sulast olid aias suuri vaate telki veeretamas. Ma kargasin üle ühe vaadi ja võitsin nii tüki maad. Joachimson'i heinamaalt olin varsti üle ja ainult kauguses kuulsin ma: „võtke kinni, võtke kinni!“ Lihunik Paulsen'i krunditüki raudaia värava lõin enda tagant lukku. Jumalale tänu, et Paulsen'i pärijatel mingisuguseid romantilisi tundeid laitaia vastu ei olnud. . . Ma tormasin läbi õhusõidu tänava ja silmasin veel kahte inimest vanu tänavasilte mahakiskumas ja uusi, millel minu nimi, ülesriputamas. Ja minu taga kuuldus mõrgamine. „Võtke kinni. . .“ Oli tõesti meeliülendav.

Õhusõidu tänavalt jõudsin linnuteele ja nüüd olin hädaohust väljas. Ohtul andsin vanale Goethele autähed jälle tagasi. „Kas oli ilus?“ — „Oo jah, väga,“ — „või nii,“ ütles ta vähe pilkavalt ja läks lehtlasse.

Järgmisel päeval saime kokku Elysium'i lugemistoas. Kui ma sisse astusin, tõusis Goethe üles ja ulatas mulle vaikides kodulinna ajalehe. Seal oli „Mõndasugust“ all lugeda:

„Suurt häbematust ilmutas keegi võõras (hamburglane) eilasel mälestussamba avamisel. Ta oli meie kirjaniku tuntud väikse satüüri „Minu mälestussamba avamine“ eeskujuks võtnud, sest ta püüdis, üleni autähtedes, ühele daamile ligi tikkuda ja vaiksete pidustosavõljalte hulgas rahutusi sünnitada. Korrarikkujal, kellel väikene nahatäis mitte liiga poleks teinud, läks õnneks ära kaduda. On kahjatsemisväärt, et isegi meie suurte kõige peenemad tööd (millede hulka meie arvame „Minu mälestussamba avamine“) labaste iseloomude juures sarnaseid toorusi esile kutsuvad.“

Goethe naeratas sardoniliselt. „Ja, ja,“ ütles ta, „õpetagu mind inimesi tundma.“ Siis läks ta pikkamisi lugemistoast välja. Ma vaatasin ümber. Jumalale tänu, ei olnud siin ühtegi suurtest pilkajatest. Wjeland mängis väljas Pascal'iga malet. Ainult Kleist istus nurgas. See ei kuulnud midagi. Aga ta naeratas, mida ta muidu nii harva teeb. Ja see tegi mind õnnelikuks, sest ta luges minu novelli: „Minu mälestussamba avamine.“

Aforismid.

- Elu on minut kahe igaviku vahel. Plato
- Elu on uni, aga surmas on ärkamine. Indianlaste vanasõna.
- Pidage kõiki ausateks inimesteks, kuid elage nendega nii, kui oleksid nad kelmid. Mazarini.
- Inimesed sarnanevad loomadele, suured söövad väikesi, aga väikesed hammustavad suuri. Voltaire.
- Inimene! sina nutad ilmale sündides, aga sinu ümber naeratavad kõik; ela nii, et kui sina ilmast lahkud, siis teised kõik su ümber nutaksid, kuna sina üksi naeraksid. Indianlaste kõnekäänd.
- Kannatusi vähendakse kannatustega. Shakespeare.
- Inimest keda põlgame, kiita — on iseenese teotus. Rousseau.
- Eluaeg on üürikene, aga nimi igavene. M. J. Eisen.
- Meie ei ela mitte, et süüa, vaid sööme et elada. Sokrates.
- Kõige ilusam ja kaunim naine maapeal on ema. Schefer.
- Kõige suurem saladus eesmärgi savutamiseks on kannatus. Uster.
- Ainult suurvaimud, kellede pilgud tungivad üle ilma ja teaduse, on eeskujulikud sõbrad, sest nemad oskavad sõbrast lugu pidada. Kleist.
- Kui kõik sureb, siis elab surm ikka. Milton.
- Kes ei otsi teaduse riiki, langeb mõistmata loomade liiki. M. J. Eisen.
- Sügav tööde kasvab välja ainult sügavast armastusest. Heine.

Väljaandja: R. Tackelberg.

Vastutav toimetaja: Stud. phil. J. Suitsman.

O.-Ü. Graafiline ühing „KIRI“ trükk, Tallinnas.

Kaubamaja Ed. Sarepera

V. Karja tän. 8. Kõnetraat 201

Soovitab:

Trossa, kõisa, ja nõõri tõrvamata ja tõrvatud. Vatti, lina-
takku, tõrvatakk, rogoskid ja polsterdamise materjaali.

Sidumise nõõri kõigis numbris. Puldani, purju- presendi ja
kotiriiet.

Pleekimata puuvillast riidet, soome, rootsi ja inglisi riidet. Hol-
landi kilu ja räimevõrkusi, võrguparandus, tamps, võrgupaela,
korgipuud j. n. e.

I. Naharavitsemine.

Iluduseseep **Ideal „Sanitas“** on kõige paremasi materjalist valmistatud. Tema mõju naha peale on suurepäraline. ta kaotab mustused naha pealt ja kõik, mis näo jume, ilu ja nahka võiks rikkuda.

Iluduseseep **Ideal „Sanitas“** vahutab hästi, teeb naha samet-pehmeks, ilusaks, värskeks ja rõõsaks. Tema värskendav mõju naha peale etendab naha hingamist, ja on seega tervishoidliselt soovitatav. Kõik, kellel õrn nahk on ja oma ilu rikkuda ei taha, tarvitavad ainult iluduseseepi **Ideal „Sanitas“**.

Hoiatus: Sõna „Sanitas“ – tervis – on meile Kaubandus-Tööstus Ministeeriumis patenteeritud, sellepärast nõudke ostmise juures nimelt iluduseseepi **Ideal „Sanitas“**, ja vaadake, kas nimi „Sanitas“ ka tõesti peal on.

Soovitame õhtuti peale pesemist ehk vannitamist nahka sisse määrida veel iluduskreemiga **Ideal „Sanitas“** mis seebi mõju tuntavalt tõstab ja naha ilusaks pehmeks, valgeks ja paenduvaks teeb.

II. Juukse ravitsemine.

Pikad ja pehmed juuksed, paksud patsid toredad frisuurid annavad näole ilusa ja meeldiva väljanägemise. Arusaajad naised hoolitsevad aegsasti juukste eest, et nad välja ei kukuks, kuid paljud ei tea, et vähese vaevaga võib juukste ilu palju tõsta ja isegi lühikesi, õredaid juukseid parandada.

Juuksed kukuvad välja, kui peas on kõõma ehk kui peanahk lõiv. **Õpetus:** Peanahk ja juuksed pestakse õhtuti sooja vee ja seebiga (**Ideal Sanitas**) hästi puhtaks ja hõõrutakse jämeda käterätikuga kuivaks. Peale selle hõõrutakse

peanahk sisse juukserohuga „**Medikoni**“ **Ideal**, kus kaitsemärk Laev punase ankruga peal on. Järgmisel hommikul, kui juuksed kuivad on, määratakse peanaha ja juukste peale salvi „**Medikoni Briolini**“. Niiviisi tuleb talitada iga ülepäev, kuni kõõm kadunud ja juuksed enam välja ei kuku.

Kui juukste otsad lõhkevad, siis puudub neil loitev aine: sel puhul tuleb **Medikoni „Idealiga“** niisama toimelada kui kõõma juures, kuid peanahk tuleb sihedamalt **Medikoni „Briolniga“** sisse hõõruda, kas või iga hommikul.

Tähtsam loitev ja rosulav aine:

Medikoni Ferratol.

Verevaesuse, Rahvatuse, väsimuse üldise nõrkuse ja unepuuduse vastu. Väga maitsev, äratab head söögitsu, on aergeste seediti, ei riku lõhnu, mõjub rahustavalt närvide peale.

Nõudke nimelt „Medikoni Ferratol“ märgiga: Laev punase ankruga.

Soovitame ladust ja muretseme tellimise peale kohale
isesõitvaid ja veetavaid

rehepeksugarnituure

Inglise, Saksamaa ja Rootsi vabrikutest; Ameerika, Saksamaa ja Rootsi rohu- ja õiljaniitjaid, hobuserahasid ja nende jagusid; atru, äkkeid, külbimasinaid. **Piimakannusid.**

Ilmakuulsaid „ALFA“ koorelahutajaid ja „ASTRA“ piimatallitusemasinaid.

Piimatallituse sisseseadete eelarveid ja plaane valmistatakse aastakümnete jooksul saadud kogemuste põhjal.

Alati ladus masinarihmad, masinaõli, peskikiivipalamise materjal, raud, naelad j. n. e.

Tallinna Eesti Majandusühisus

Tallinnas, Estonia puistee 21, kõnetraat 85.

Telegr. aadress: Estokommerts, Tallinn.

Tubakatchas „ESLON“

Tallinnas, Munga tän. nr. 5. Kõnetr. 22-53, 9-40.

Kõrgemat sorti:

Daberossitubakad: „Krimmi“, „Bosfor“
ja teised.

Piibutubakad: „Taara Tamm“, „Linnu-
silm“, „Asunik“ ja teised.

Mehaaniline tiseritööstus

A. FLEMING JA KO.

Tallinnas, Tina tän. nr. 19. – Kõnetr. 29-26.

Valmistakse:

Aknad, aknaraamid, ukсед, panga- ja kontorisisse-
seaded ja tehakse kõiksugu tiseritöid.

Valmistab

kõiksugu mälestussambaid, hauaplatesi, sõdurite
mälestussambaid jne. omapärasis maitserikkais ka-
bandites kodumaa ja väljamaa kividest.

Spetsiaaltööstus:

Elektri jaotusplated igas suuruses.

A.-S. W. SCHNEIDER & KO.

TALLINNAS, ESTONIA PUIESTEE NR. 19.

Telefonid: Tehnika osak. 26-42. Kauplus: 4-01. Kontor: 18-42. Wabrik: 4-02.

Soovib ladust võistlemata headuses odavate hindadega:

kõiksugu chituse tarbeaineid, katusepappi, tõrva, plekki,
ukse lukkusid, hingesid, pliida raudu, shiibrid, ahjuuksi,
naelu, terast, rauda, käsitööriistu, masinarihmu, õlisid jne.

Kõiksugu põllutööriistad ja masinad iga tööharu jaoks.

Sahaninad, naelad ja vankri-assid saavad omas vabrikus valmistatud.

K a u b a m a j a

Vennad MAASEPP -- Tallinnas,

Suur Tartu m. nr. 13. — Kõnetr. nr. 416.

Asutatud 1903. a.

Ladus alati saadaval suurel ja väiksel arvul:

Suhkurt,	heeringaid,	Tubaka
jahu,	petrooleumi,	kaubad
soola,	benziini.	jne. jne.

Kondiitriäri ja kohvik

H. Feischner

Tallinn, Harju tän. nr. 45. Kõnetraat 19-50.

Soovitab igal ajal:
pärskeid torte, kooke, küpsiseid, shokolaadi,
komppekke ja kõiksugu saiu.

Masinaehitustehas A.-S.

„FRANZ KRULL“

asutatud 1865 a.

Tallinn, Kopli tänav 28. Telefon 4-20, 19-73.

Ehitab erialana:

Külmetus- ja kunstjäamasinaid igat
süsteemi
Turbamasinaid igas suuruses
Lokomobiilisi ja aurupumpasi
Aurukatlaid (ka laevadele) igas suuruses

Transmissioonisi
Sisseseadeid tärglise-, siirupi-, naha-,
piirituse- ja linaõli-pabrikutele
Atrasi ja kõiksugu põllutööstuse- ja
majapidamise tarbeid

Võtab oma peale:

Kõiksugu töid masinaehituse alal. Sepa- ja katelsepatöid. Valamise töid.

Ed. Tõnisson, Tallinnas

Kauplus ja pealadu Kuninga tän. 9. Kõnetraat 3-66 ja 23-51.

Vilditöööstus

soovitab meestele, naistele ja lastele
viltsaapaid
nakkadega ja ilma
toakingi kõigis värvides
tehnilist-, rangi- ja sadulavilti.

Harjatöööstus

asutud 1870 aastal.

soovitab igasuguseks otstarbeks
- **pintslid, harju** -
Suur väljavalik
- **jalamatte ja kloppijaid.** -

Hinnad võistlemata odavad
Jällemüüjatele korralikud protsendid.

Kaubandus ja Tööstus O-ü.

„Unitas“

Tallinn, Merepuiestee nr. 15, k. 11.; Telefon 14-85.

Telegrammid: Unitas-Tallinn.

Codes: Mosse Code, Carlowitz Code, A. B. C. 5-th Edition.

Osakond: Irboska jaam.

Sissevedu. Väljavedu. Läbivedu.

**Kaupade transport — milleks omad veoautod,
praamid ja veolaevad.**

„SALAMANDER“

Jalanõude kauplus, Tallinnas.

**Pikk tänav
nr. 12.**

**Pikk tän.
nr. 12.**

**Salamander jalanõud on üle ilma tuntud.
Mõnususe, pidavuse ja headuse poolest kõigist ees.**

**„Salamander“
kingad — elegantsemad jalanõud.**

AXEL MUSSO

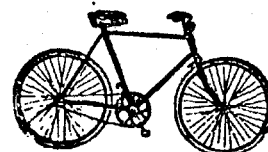
TALLINN, PIKK UUL. 13

Raud- ja teraskaubad, ehitusmaterjal. Ameerika, Inglis, Rootsi, Saksa ja Soome vabrikute tööriistad. Köögi, laua, habeme ja taskunoad, kõiksugu käärid. Juukse- lõikamise masinad ja habemeajamise aparaadid. Jahi püssid ja lihtrevolvrid. Automaat püstolid: **Browning, Bayard, Singer, Schmeisser, Walman, Sauer & Sohn, D. W. M., Lignose.** Jahi ja revolvrile laskemoon. Jgasugu spordiabinõud: Liurauad, liukelgud, tennispalli lööjad ja pallid. Kalapüügi riistad. Vahariie, granitol ja linoleum

Kõnetraat 21-49.

Suur ladu

Õmblusmasinaid „Mundlos-Original-Victoria“ ja „Veritas“ kodu ja tööstuse tarvis.
Kudumismasinad Claes & Flenlje, Mülhausen, moodsate jakkide, kleitide, kamasside kudumiseks jne. Parem teenistushallikas naisterahvastele.
Jalgrattad „Wanderer“, kõige uuemad mudelid.
Kirjutusmasinad „Kappel“, uuem mudel.
Paljundamise aparaat „Opalograph“, kõige uuem uemaist.
Pilutamismasinad ja kurbli-tikandusmasinad.
Kõik tarbeasjad ülalnimetatud masinatele, nagu nõelad poolid, laevukesed, õli, likkimise rõngad, riimad, õlikannud jne.

LIER & ROSSBAUM

Tallinn, Rataskaevu uul. nr. 5.

Kõnetr. 27-34.

E. GÜNTHER

TALLINNAS, KUNINGA TÄN. 8. KÕNETRAAT 15-99.
TARTUS, KAUBAHOOV 26. VILJANDIS, TARTU T. 9.

Maalriivärvid, lakid, pintsliid ja muud tarvidused sellel alal.
Riide värvid. — Tisleri tarbeasjad. — Mineraal- ja taimeõlid. — Seebikiivi, kolofoonium. — Keemia-, rohu-, kosmeetika-, tualett- ja kummikaubad. Böhnaseebid-, õlid ja- veed. — Dürtsid kõiksugu.

Kõik muud majapidamise tarbed.

Café Kirstein

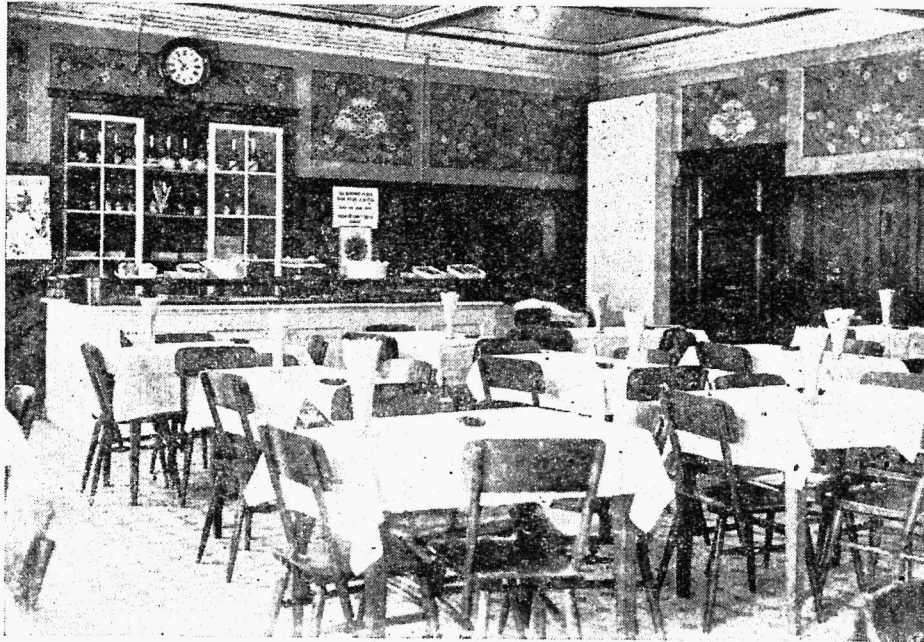
Harju tän. 48. Kõnetr. 24-49.

Suurem kohvik Eestis.

Eined, lõunad ja õhtusöögid.

Oma kondiitri ja pagari äri.

Iga päev kunstnikkude kontserdid kell 5-10 õhtul.

Aktsia Selts

Rotermanni tehased**Tallinnas, Jaama t. 1, tel. 3-73, 29-10.**Kõige suurem ja moodsam viimase aja tehnika nõue-
tele vastav

Nisupüüli veski

Auru-kruubi ja tanguveskid

Rukkijahu ja püüliveskid.

Kõige suurem auru-leivavabrik Eestis.

Ostame kodumaa vilja igal ajal,

ja müüme nende saadusid, nagu: nisupüüli, rukkijahu, rukkipüüli, sepiku-
jahu, kruupisid, tangusid ja igat sorti leiba, suurel ja väikesel määral.

Peakontor:

Vene tän. nr. 1

Tallinn, (Esthonia)

Telegramaadress:

Woodex — Tallinn,

Kõnetraat 13-63.

McKibbin, G. Malkow-Panin & Co.,

Metsa-Eksport.

Paberi-puud — Palgid — Propsid.

Tallinn — Leningrad.

Head Office:

1, Vene tän.

Reval, (Esthonia)

Cables:

Woodex — Reval.

Telephone: 13-63.

McKibbin, G. Malkow-Panin & Co.,

Timber Exporters

Pulpwood — Balks — Pitprops.

Reval — Leningrad.